

Надія Кравцова, Ольга Придаток

ЧАСТИНА
1

УКРАЇНСЬКА МОВА БУКВАР

Видавництво

«Підручники
і посібники»

ДЕРЖАВНИЙ ПРАПОР УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ГЕРБ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

*(слова Павла Чубинського
музика Михайла Вербицького)*

Ще не вмерла України ні слава, ні воля.
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці,
запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
і покажем, що ми, браття, козацького роду.

Надія Кравцова, Ольга Придаток

УКРАЇНСЬКА МОВА БУКВАР

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2025

Підручник створено відповідно до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом О. Я. Савченко

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 07.01.2025 р. № 22)

Е-додаток

Привіт, учнівство першого класу!

Сьогодні розпочинається мандрівка сторінками нашого підручника. Він допомагатиме пізнавати чарівний світ рідного слова.

Тож ростіть здоровими, допитливими, наполегливими. Нехай ваші старання розквітнуть веселковими барвами солов'їної української мови.

Умовні позначення

Авторки

— пограйся

— досліді мовні явища

— тексти для дітей, які вміють читати

— попрацюй у парі, групі

вплив — прочитай слово з буквою, яку ще не вивчали

— зіскануй, переглянь відео, прослухай аудіофайли

— скарбничка мудрості

— вибери завдання

ДОБУКВАРНИЙ ПЕРІОД

МИ – УКРАЇНЦІ

1. Прослухай пісню. Про яку мову йдеться в пісні? Якою мовою розмовляєш ти?

2. Розглянь карту України. Як називають хлопчиків і дівчаток, які живуть в Україні?

3. Переглянь відеоролик. Чим ще славиться українська природа?

4. Оціни свою роботу на уроці.

ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗІ ШКОЛОЮ. ШКІЛЬНЕ ЖИТТЯ

1. Прослухай пісню. Із ким ти прийшов / прийшла до школи?

2. За допомогою малюнків розкажи, що чекає на тебе в школі.

Хто сидить за столом?

Що роблять діти?

Яку книжку читає дівчинка?

Які вправи виконують діти?

Що досліджують діти?

Що виготовляє хлопчик?

3. Розкажи, що тобі найбільше подобається в школі.

4. Хто працює в школі? Як ці люди покращують ваше життя?

вчитель

бібліотекар

кухарка

5.
● Прочитай вірш.
● Прослухай вірш.

У вишитих сорочках
йдемо у перший клас.
Блищать у рідних очі,
вітає вчитель нас.

Ми більше не малята,
а справжні школярі.
Тому мерщій читати
цікаві букварі.

Ніна Колодяжна

6. З яким настроєм ти прийшов / прийшла до школи?
Що тобі найбільше запам'яталося?

7. Оціни свою роботу на уроці.

СЛОВА — НАЗВИ ПРЕДМЕТІВ. ХТО?

1. Розглянь малюнок. Хто прийшов у контактний зоопарк? Хто гладить коника? Хто їсть траву? Хто літає над ставком? Хто плаває в ставку? Хто сидить на листку? Хто сидить на долоньці в дівчинки? Хто літає?

В українській мові є слова, які називають предмети. Назви людей і тварин відповідають на питання **хто?**

2. Розглянь малюнки. Постав до них питання.

3. Як ти гадаєш, хто ще може жити в контактному зоопарку?

4. Хто готує їсти? Хто гасить пожежі? Хто пасеться на лузі? Хто грається з м'ячиком?

5. ● Прочитай вірш.
● Прослухай вірш.

Гуска гусці — ґа-ґа-ґа,
Жабка жабці — ква-ква-ква.
Качка качці тихо «кварк».
Хтось прийшов у зоопарк.
Ти не бійся й не ховайся,
а з тваринами пограйся.
Спробуй осідлати поні.
Все розкажеш діткам в школі.

Євген Дмитренко

6. Яку тваринку ти хотів би / хотіла б погладити в контактному зоопарку?

7. Оціни свою роботу на уроці.

СЛОВА — НАЗВИ ПРЕДМЕТІВ. ЩО?

1. Розглянь малюнок. Що купує бабуся? Що купує тітка? Що купує дідусь? Що купує дівчинка? Що купує хлопчик?

Слова — назви предметів, окрім назв людей і тварин, відповідають на питання **що?**

2. Розглянь малюнки. Постав до них питання.

3. Як ти гадаєш, що ще можна купити в крамниці?

4.
 - Прочитай початок української народної казки.
 - Прослухай початок української народної казки.

Півник та двоє мишенят

Жили собі двоє мишенят — Круть та Верть і півник Голосисте Горлечко. Мишенята було тільки й знають, що танцюють та співають. А півник удосвіта встане, всіх піснею збудить та й до роботи береться.

Ото якось підмітав у дворі та й знайшов пшеничний колосок...

(Продовж казку)

5. Прослухай казку «Півник та двоє мишенят» цілком. Що знайшов півник? Що приніс він із млина? Що півник спік із борошна?

6. Інсценізуйте казку «Півник та двоє мишенят».
7. Гра «Хто більше?». За вказаний учителем / учителькою час назвіть по черзі слова, які відповідають на питання **що?**.

8. Оціни свою роботу на уроці.

СЛОВА — НАЗВИ ОЗНАК

1. Розглянь малюнок веселки. Який дощ? Яка веселка? Яке сонце? Які хмари?

В українській мові є слова, які називають ознаки предметів. Назви ознак відповідають на питання **який?** **яка?** **яке?** **які?**

2. Розглянь малюнки. Назви спочатку спільні ознаки предметів, а потім — відмінні.

Зразок. Троянда (**яка?**) висока,

3. Розкажіть одне одному про метелика, якого ви бачили на прогулянці.

4. ● Прочитай вірш.
● Прослухай вірш.

Веселка

Я у дощика спитав:
— Ти рушник барвистий ткав?
— В мене нитка лиш блакитна,
серед інших ледь помітна.
А для решти кольорів
хто назве мені майстрів?

Володимир Верховень

Хто, на твою думку, може поділитися своїм кольором з веселкою?

5. ● Прочитай і відгадай загадки.
● Прослухай і відгадай загадки.

Ми гадали:
там, де жито,
сонечко цвіте,
а то виросло
за літо
сито золоте.

Петро Ребро

Ці червоні парасолі —
літні вогники у полі.
Їх багацько всюди так!
Ніжна, гарна квітка ...

Анна Лимич

6. Яке сито? Який соняшник? Які парасолі? Які вогники? Яка квітка?

7. Оціни свою роботу на уроці.

СЛОВА — НАЗВИ ДІЙ

1. Розглянь маршрут прогулянок заповідником. Що робить білка? Що робить лисиця? Що робить сорока? Що робить вуж? Що робить риба?

В українській мові є слова, що називають дії предметів. Назви дій відповідають на питання **що робить?** **що роблять?**

2. Розглянь малюнки. Хто що може робити?

равлик

зубр

бобер

кажан

3. Яких тварин ти ще знаєш? Що вони вміють робити?

4.   Виконайте руханку всі разом.
Що роблять діти на відео?

5.   Прочитай вірш.
 Прослухай вірш.

День змагань

А на болоті
жабки — в сумніві й турботі.
Забагато туману
для стрибків у довжину:
не побачиш в тумані,
хто найкращий, а хто — ні.
Жабки кумкають, сумні:
що не день — туманні дні...
А, крім того, є змагання
з кросу, плавання, пірнання
й хто з плавців та стрибунів
вловить більше комарів.

Григорій Фалькович

6. Який настрій у жабок? Що треба для того, щоб жабки стали веселими? Що вміють робити жабки?

7. Оціни свою роботу на уроці.

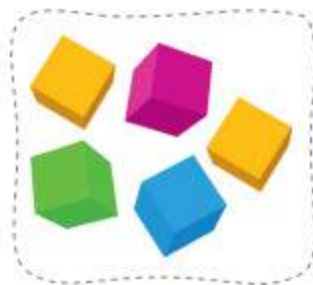
СЛОВА — НАЗВИ ЧИСЕЛ

1. Розглянь малюнок. Скільки квітів? Скільки метеликів? Скільки сонечок? Скільки дітей на малюнку?

В українській мові є слова, що називають чісла.
Назви чисел відповідають на питання **скільки?**

2. Розглянь малюнки. Полічи предмети. Скільки предметів на кожному малюнку?

3. Скільки тобі років? Скільки вікон у класній кімнаті?
Скільки на небі сонечок?

4. ● Прочитай лічилку.
● Прослухай лічилку.
Вивчи її напам'ять.

Раз — метелик. Два — жучок.

Три — невтомний павучок.

А чотири — бабка спритна.

П'ять — то сонечко привітне.

Шість — потішний світлячок.

Сім — то джмелик-дивачок.

Вісім — бджілка-трудівниця.

Дев'ять — мушка-танцівниця.

Десять — коник-стрибунець.

Тут лічилочці кінець!

Леся Вознюк

5. ?! Чим цікаве слово сонечко?

сонечко

В українській мові є слова,
які мають однакові назви, але різні значення.

6. Оціни свою роботу на уроці.

СЛУЖБОВІ СЛОВА

1. Розглянь малюнки. Що в хлопчика **на** столі? Що лежить **під** качалкою? Що в дівчинки **на** столі? Що лежить **між** морквою та баклажаном **на** тарілці? Що вариться **в** каструлі? Що ти бачиш **біля** каструлі?

В українській мові є слова, до яких **не можна** поставити запитання. Це — **службові слова**.

2. Розглянь малюнок сервірування столу.

Що лежить **під** виделкою?
Що лежить **біля** тарілки?
Що розміщено **між** виделкою та ножем?

3.   Обговоріть, які ще правила поведінки за столом ви знаєте. Розкажіть одне одному.

4. Розглянь малюнок. Знайди та обведи: кубик **між** квітами і машинкою; квіти **на** столі; ляльку **в** кріслі; псика **біля** шафи.

Назви слова, які допомогли тобі знайти предмети.

5. ● Прочитай скоромовку.
● Прослухай скоромовку.

Перша скоромовка

Лис у лісі, сич у стрісі*,
а горобчик на горісі
виють, квилять, цвірінчать —
скоромовку першу вчать.

Сергій Пантук

6. Навчися швидко промовляти скоромовку. Які службові слова ти впізнав / упізнала? Де лис? Де сич? Де горобчик?

7. Оціни свою роботу на уроці.

*Стрі́ха — нижній край солом'яної покрівлі.

РЕЧЕННЯ

1. Склади речення за малюнком.

Речення можна записати за допомогою схеми. Перше слово у схемі позначають , усі інші слова — , а службові слова — . У кінці речення може стояти крапка (.), знак оклику (!) чи знак питання (?).

2. Склади речення за малюнками та схемами.

3.   Обговоріть правила безпечної поведінки під час користування електроприладами.

4. Склади речення за малюнками та схемами.

_____?

_____.

_____.

5. ● Прочитай та відгадай загадки.
● Прослухай та відгадай загадки.

Є в нашім домі дивний дім:
зима гостює завжди в нім.
Та я охоче в домі тім
все бережу — що п'ю і їм.

Григорій Храпач

Чи ви бачили, чи ні?
Човник плив на полотні!
Плавав вправо, вліво плив,
ані хвильки не лишив.

Леся Вознюк

Як спекотно в домі дуже,
то вмикаємо ми, друже,
прилад, який освіжить,
всі думки охолодить.

Євген Дмитренко

6. Оціни свою роботу на уроці.

ПОДІЛ СЛІВ НА СКЛАДИ

1. Розглянь малюнок. Скільки складів у кожній моделі слова?

Постав лікоть на парту, а долоньку піднеси до підборіддя. Скільки разів підборіддя торкнеться долоньки під час вимови слова — стільки й складів у слові.

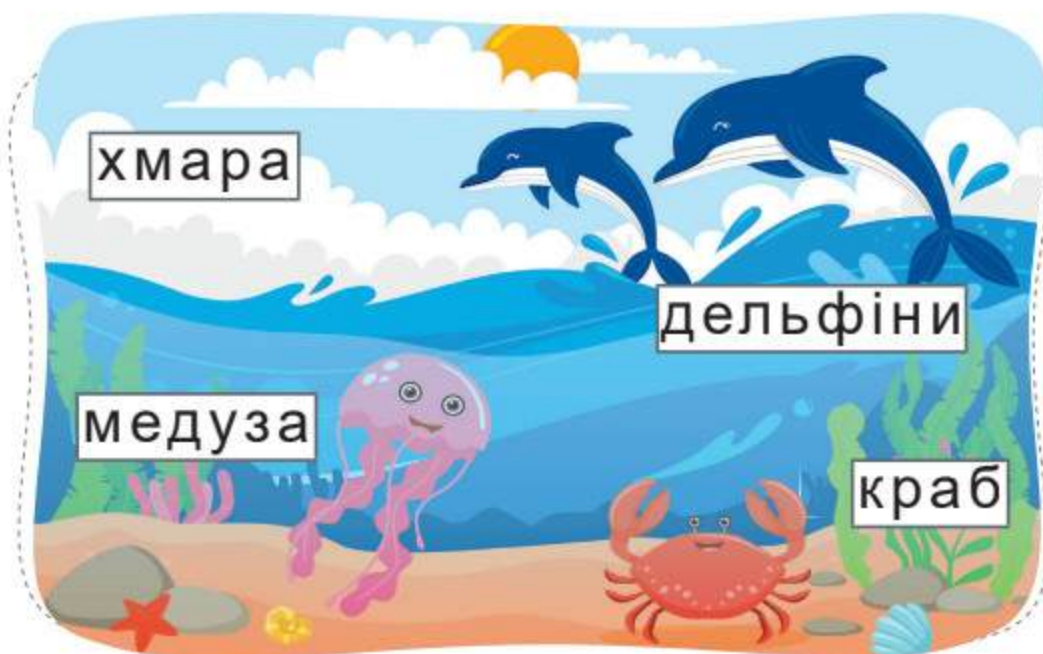
2.

Перегляньте мультфільм про підводних мешканців.

3. Розглянь малюнок. Поділи слова на склади. Скільки складів має кожне слово?

4.
 - Прочитай уривок з вірша.
 - Прослухай уривок з вірша.

Море

Таємниця у н^ім чимало,
таємниці немалі...
Море хвилі розгойдало,
а на хвилях — кораблі.
Плаває медуза-соня,
краб їй шепче: «Не журись...».
А дельфіни рибу гонять,
срібні спини блись та блись...

Наталка Поклад

5. Оціни свою роботу на уроці.

НАГОЛОС. НАГОЛОШЕНИЙ СКЛАД

1. Розглянь малюнок і моделі слів на ньому. Визнач, який склад наголошений.

Щоб визначити наголошений склад, потрібно промовити слово вголос. **Наголошений** склад вимовляють **із більшою протяжністю і силою голосу**. Наголошений склад позначають так: .

2. Поділіть слова на склади, визначте наголос. Обговоріть, який предмет зайвий. Чому?

кубики

лото

автомобіль

шахи

3. Розкажи, у які ігри ти любиш гратися з рідними.

4.   Прочитай вірш.
 Прослухай вірш.

Ластовиння

Бігають, стрибають діти —
хочуть сонечко зловити.
— З неба сонця не дістати, —
кажуть дітям мама й тато.
Діток сонце привітало,
промінцем залоскотало.
Ластовинням вкрились щічки,
стали сонечками лічка.

Ксенія Бондаренко

5. Оціни свою роботу на уроці.

МОВНІ Й НЕМОВНІ ЗВУКИ

1. Заплющ очі. Що ти чуєш? Промов своє ім'я.

Звуки **чують** і **вимовляють**. Звуки бувають **мовні** та **немовні**. **Мовні звуки** може вимовити **лише людина**.

2. Прослухай звуки. Кому вони належать? Які це звуки: мовні чи немовні?

3. Розгляньте малюнок. Хто може вимовити мовні звуки? А хто створює немовні звуки? Поділіть слова на склади, визначте наголос.

ГОЛОСНІ ТА ПРИГОЛОСНІ ЗВУКИ

1. Проспівай голосні звуки разом із папужкою.

В українській мові є голосні та приголосні звуки. **Голосні** звуки **можна проспівати**. У **моделях** їх позначають • .

2. Розглянь малюнки. Назви яких зображень починаються з голосного звуку?

індик

м'яч

ожина

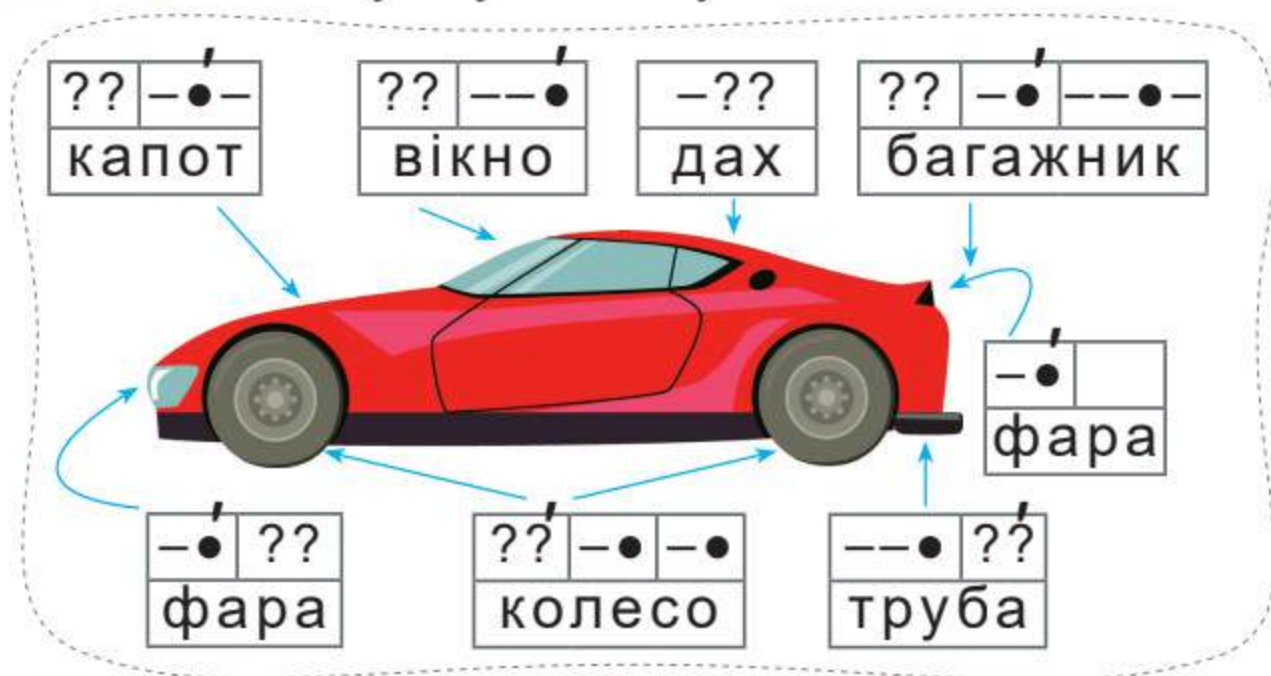
щиглик

3. Розглянь малюнок. Що роблять звірята? Назви голосні звуки у назві кожної тварини.

Приголосні звуки не можна проспівати.

4. Назви деталі автомобіля. Промов ланцюжок звуків у кожному слові.

5.   Прочитай уривок із вірша.
 Прослухай уривок із вірша.

Їздять по вулиці в місті, в селі
різні машини: великі й малі.
Щоб небезпек на дорозі не знати,
правила, дітки, потрібно вивчати.

Олександр Прилуцький

6. Які правила дорожнього руху ти знаєш?

7. Оціни свою роботу на уроці.

ТВЕРДІ ТА М'ЯКІ ПРИГОЛОСНІ ЗВУКИ

1. Назви перший звук у слові **лава**. Який це звук? Як його вимовляють: твердо чи м'яко? Назви перший звук у слові **ліжко**. Який це звук? Як його вимовляють: твердо чи м'яко?

В українській мові є **тверді** та **м'які** приголосні звуки. **Тверді** приголосні звуки в моделі слів позначають **—**. **М'які** приголосні звуки позначають **=**.

2. Назви ланцюжок звуків у словах. Які приголосні звуки м'які?

3. Розглянь малюнки. Назви ланцюжок звуків у кожному слові. Який перший звук у кожному слові: м'який чи твердий?

ліс

лис

сім

сам

ручка

річка

місяць

комар

4. ● Прочитай вірш.
● Прослухай вірш.

У маленької жабки
зверху й на животі
теплі крапочки й крапки —
жовті, аж золоті.

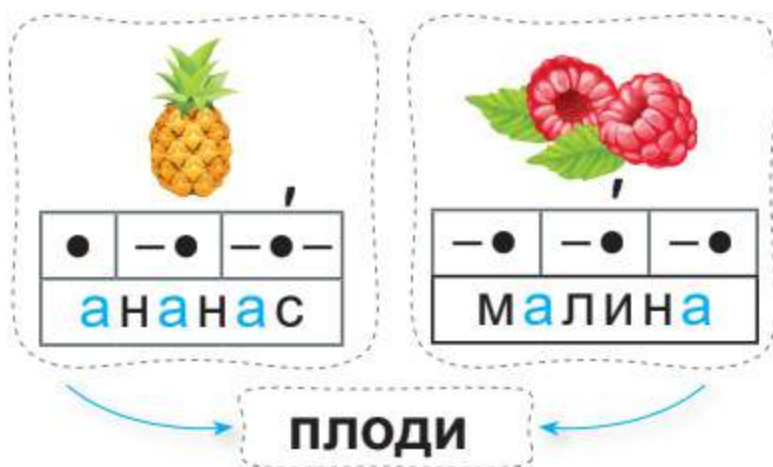

Григорій Фалькович

5. Назви ланцюжок звуків у слові **теплі**. Який звук м'який?
6. Вивчи вірш напам'ять.
7. Оціни свою роботу на уроці.

БУКВАРНИЙ ПЕРІОД

А а

1. Назви перший звук у назві першого плоду і другий звук у назві другого. Який це звук: голосний чи приголосний?

На письмі **голосний** звук [а] позначають малою буквою **а** та великою буквою **А**.

2. «А» зустріну у словах:

квітка,

стежка,

гілка,

птах,

їжачок,

сова,

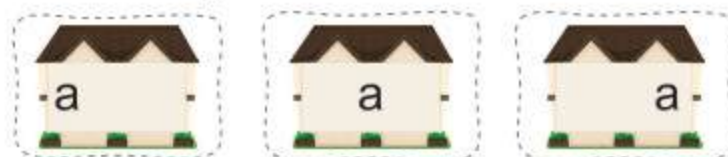
сосна —

скрізь в словах є буква «А».

Наталя Гуркіна

3. Гра «Знайди будиночок».

4. Знайди на малюнку предмети, у назвах яких є звук [а].

5. Прочитай вірш.
Прочитай вивчені букви.

В аквапарку

Матуся на матраці,
а тато — вміло брасом.
Я та сестра Алінка
із басейну шусть на гірку.
Ще й будуть акватанці,
бо спека африканська!

Ніна Колодяжна

6. Оціни свою роботу на уроці.

1. Переглянь відео. Які слова починаються звуком [a]?

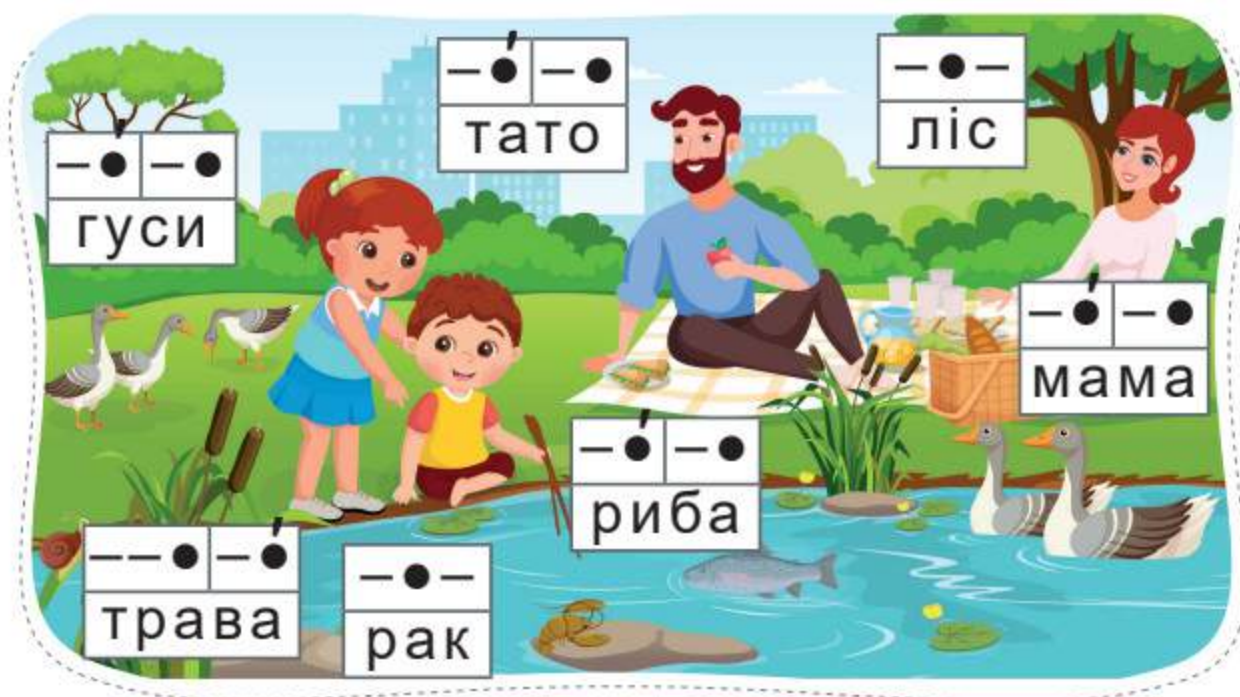

2. Знайди на малюнку букви А. Скільки їх?
Знайди на малюнку букви а. Скільки їх?

3. *А а а-а-а А а-а-а*

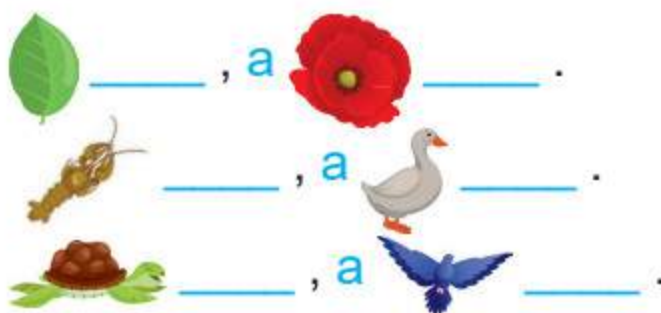
4. Назви ланцюжок звуків у кожному слові. Перевір, чи правильно записані звукові схеми.

5. Назви ланцюжок звуків у кожному слові. Склади схеми слів.

6. Склади речення.

7. Прочитай вірш.
 Прочитай вивчені букви.

Відпочинок на річці

Грались діти біля річки.
 Кидав м'яч Артем Марічці.
Ганна та Давид пірнали,
 у квача активно грали.
Марк ходив собі без діла,
карасів ловила Міла.

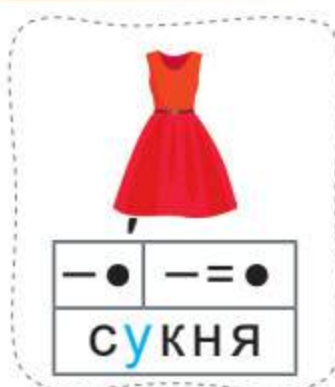
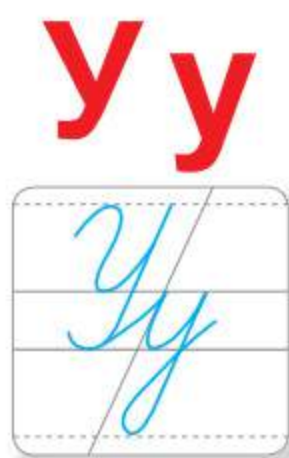
Євген Дмитренко

Чим займалися діти біля річки? Що ви порадите Маркові?

8. Оціни свою роботу на уроці.

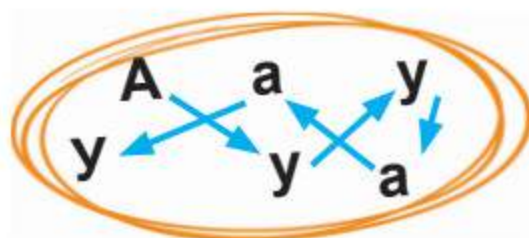
одяг

1. Назви ланцюжок звуків в обох словах. Який другий звук ти чуєш у назвах зображених предметів одягу: голосний чи приголосний?

На письмі **голосний** звук **[у]** позначають малою буквою **у** та великою буквою **У**.

2. Прочитай.

А-а-а. А-а-у!
У-у-у? У-у-а.

3. Гра «Збираємося на прогулянку». Що ти ще можеш одягнути на прогулянку восени?

4. Які дерева ростуть у саду? До якого слова подано схему?

яблуня

груша

алича

абрикоса

5. ● Прочитай вірш.
● Прочитай вивчені букви.

Узвар! Я пригадати мушу
узимку яблуню і грушу,
і ароматів смакоту,
і сад у веснянім цвіту.

Григорій Фалькович

6. Розглянь малюнки. У якому складі ти чуєш звук у?

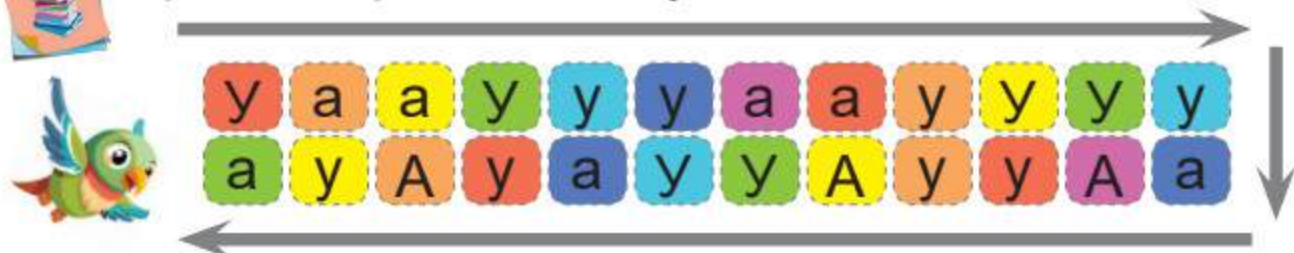

7. Оціни свою роботу на уроці.

1. Перегляньте відеоролик. Позмагайтеся, хто запам'ятав більше слів зі звуком [y]. Що ви знаєте про букву у?

2. Прочитай разом із папужкою.

3. Вчися читати склади. Протягни перший звук, а потім різко вимов другий.

4. Знайди плашки, на яких написано АУ, уау, аyo.

5. Визначте кількість складів у назві кожного із зображених предметів. Назвіть склади зі звуком [y].

6. Назви ланцюжок звуків у назві кожного зображення. Яка тварина «зайва»?

Перше слово в реченні потрібно писати з **великої** букви. У кінці речення, залежно від інтонації, ставлять **.**, **!** або **?**.

7. Прочитай речення з відповідною інтонацією.

у — ? у — . у — !
у — ? у — . у — !

8.
 - Прочитай вірш Григорія Фальковича.
 - Прочитай усі вивчені букви.

Усмішка у світі заблукала,
бо сумного хлопчика шукала.
На узліссі, в пущі — все дарма.
На узвішші, в лузі — теж нема!
І ніхто не знає, навіть я,
хто він є, яке його ім'я.
Щоб тебе не сплутали із ним —
усміхнися, не ходи сумним.

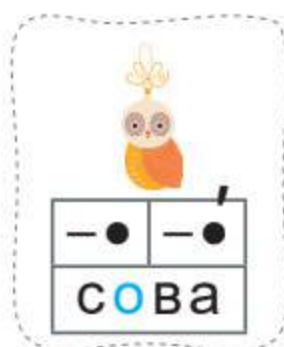
9. Як ти гадаєш, чи знайшла усмішка сумного хлопчика в нашому класі? Чому?

10. У у А-у-у! У-а-а!

11. Оціни свою роботу на уроці.

O o

іграшки

1. Назви другий звук у назві першої іграшки. Назви третій звук у назві другої іграшки. Який це звук: голосний чи приголосний?

На письмі **голосний** звук [o] позначають малою буквою **о** та великою буквою **О**.

2. Які ще іграшки у своїй назві мають [o]? Назвіть їх.

3. О о ао уо О-о? Оу-ао!

Ао-оа. Оа-ао? Ао-оа!
Оу-уо-ау-уо? Оу-уо-ау-уо.
О-о? О-о-о-о!

4. Назви ланцюжок звуків у кожному слові. У яких словах трапляються два звуки [o]?

5. ● Прочитай уривок з української народної казки.
● Прочитай усі вивчені букви.

— Я по засіку метений,
я із борошна спечений!
Я від баби втік,
я від діда втік,
я від зайця втік,
то й від тебе утчу!

6. Який урок у дітей?
Яку іграшку вони
виготовили? Із якої казки
цей персонаж?

7.   Прослухайте казку «Колобок». Значення яких слів ви хотіли б дізнатися?

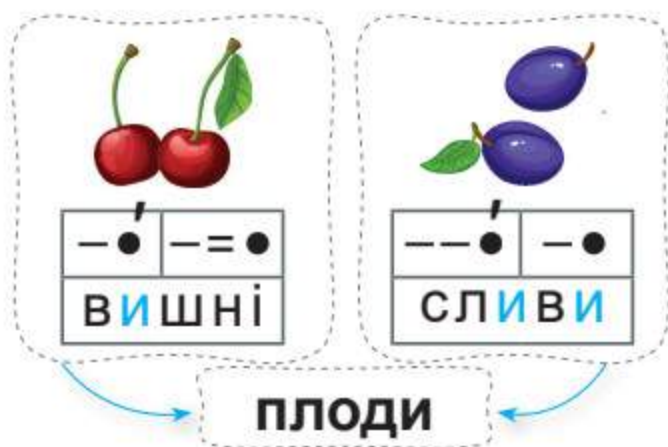

8. Відтвори з однокласниками та однокласницями діалоги персонажів казки.

9. Оціни свою роботу на уроці.

*Діалог — це розмова між двома людьми або казковими персонажами.

1. Назви ланцюжок звуків в обох словах. Назви другий звук у назві першого плоду. Назви останній звук у назві другого плоду. Який це звук: голосний чи приголосний?

На письмі **голосний** звук [и] позначають малою буквою **и** та великою буквою **И**.

2. Які ще фрукти у своїй назві мають звук [и]? Назвіть їх.

3. Прочитай швидко.

И-и-и.
И-и-и!
Уо-иу-уи!
Иа-иа-и?

4.
 ● Прочитай вірш.
 ● Прочитай усі вивчені букви.

— **И**ч, який! — ска**з**ала ми**ш**а.
Ти**х**ий кіт, **а** я — ти**х**іша.

Григорій Фалькович

5. Гра «Допоможи замовити страви». Як ви гадаєте, які страви, у назвах яких є звук [и], виберуть діти? Розіграйте діалог (складіть розмову між друзями).

6.   Прослухайте казку «Лисичка і Журавель». Чому розсердилася Лисичка? Що можна зробити, щоб Лисичка і Журавель знову подружилися?

7.
 - Прочитай уривок із казки.
 - Прочитай усі букви синього кольору.

Лисичка і Журавель

Іде Журавель на прошений обід. Лисичка наварила кашки з молочком. Розмазала тонесенько по тарілці та й поставила перед кумом.

8. Продовж казку.
9. Оціни свою роботу на уроці.

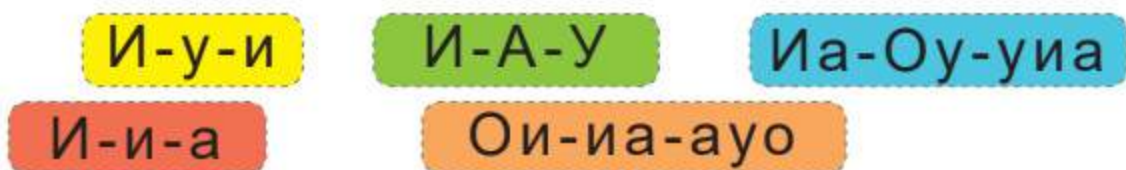
1. Перегляньте відеоролик. Позмагайтеся, хто запам'ятав більше слів зі звуком [и]. Що ви знаєте про букву и?

2. Прочитай разом із зайчиком.

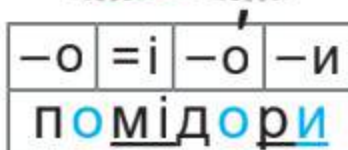
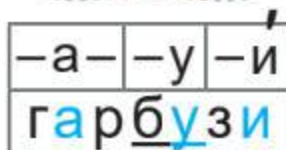
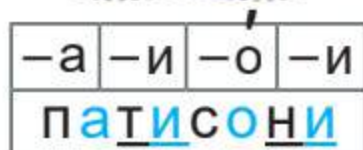
3. *и и иа ио уи ои*

4. Знайди плашки, на яких написано **оиу**, **Ииа**.

5. Назви ланцюжок звуків у кожному слові. Які звуки пропущено в схемах? Вони голосні чи приголосні?

6.

Заєць і їжак

Жив собі їжак. **О**д**н**о**г**о **р**азу вийшов він з хати, **п**одивився, що **р**об**и**ться **н**авк**р**у**г**и. Стоїть і **к**аже до себе:

— **П**іду я **у** **п**оле, **п**одивлюся, як моя морква і **б**уряки.

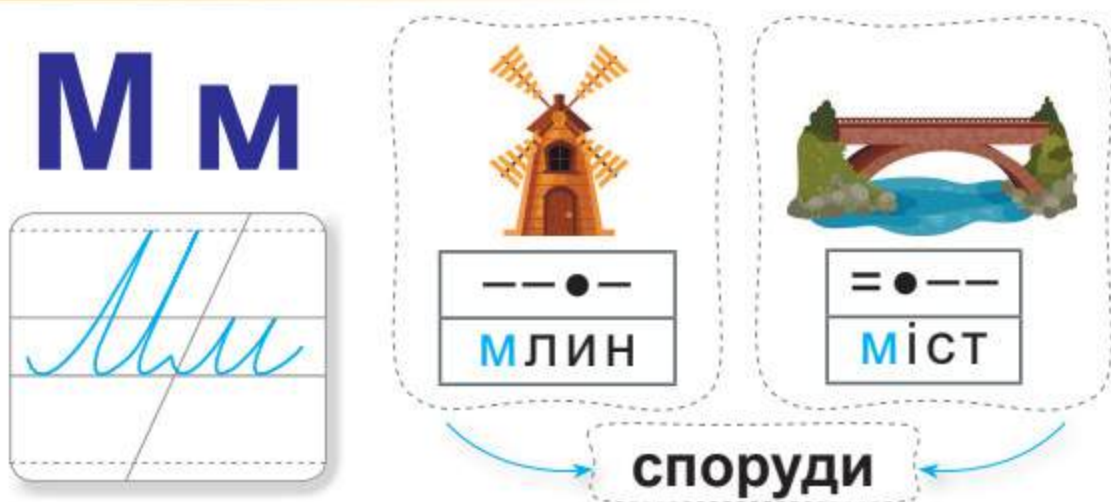
Іде і пісню спів**а**є...

(Продовж казку)

7. Позмагайтеся, хто назве більше слів зі звуком **[и]** за 1 хвилину.

8. Оціни свою роботу на уроці.

На письмі **приголосні** звуки [м], [м'] позначають малою буквою **м** та великою буквою **М**.

1. Прочитай швидко.

О-мо.
У-му.
А-ма?
И-ми!

ма мо му ми
ма-ма ма-мо ма-му ма-ми

2. Ми у мами. А ми у мами! У мами ми.

3. Дай повні відповіді на запитання:

- 1) Як звати твою маму?
- 2) Як звати мамину маму, твою бабуся?
- 3) Як звати татову маму, твою бабуся?

4. Гра «Відгадай або прочитай». Які звуки пропущено?

Ма—а—	Ма—и—а	—иму—	Ма=●=●
Ма <u>к</u> а <u>р</u>	Ма <u>р</u> и <u>н</u> а	Ти <u>м</u> у <u>р</u>	Ма <u>р</u> і <u>я</u>

5. ● Прочитай вірш.
● Прочитай усі вивчені букви.

Мамо, сонечко красне*,
яка ж ти у нас прекрасна!
Дбаєш про нас, наша ненько!
Яке в тебе добре серденько!
Ти серцем із нами всюди,
куди б не пішли ми між люди.

Галина Мирослава

6. Розкажіть одне одному, яка у вас мама.

7. Оціни свою роботу на уроці.

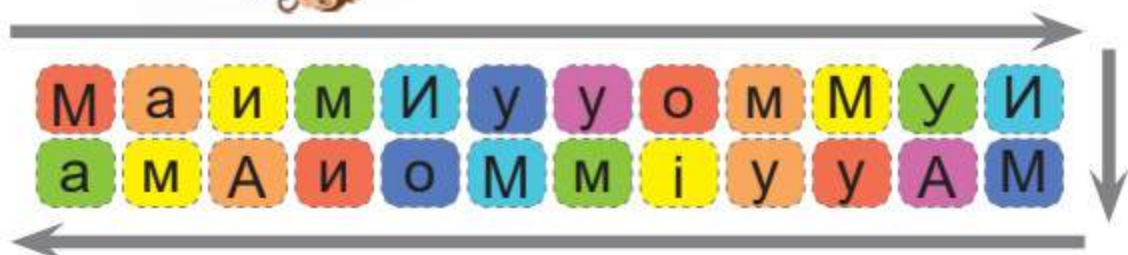
*Красне — красиве.

1. Який перший звук у поданих словах? Що ви знаєте про букву, якою позначають ці звуки?

На яке питання відповідають слова?

2. Прочитай разом із мавпочкою.

3. Пригадай слова, у яких є склади ми, мо, му, ма.

4. Гра «Відгадай або прочитай». Які звуки пропущено?

м'у-а
муха

ма-й'-а
малина

-и м'о'-и
лимони

м'й'-а
миша

5. М м ам Мамо, ау!

6.

У мами

. Ми в

Мамо,

! О,

!

Довідка. Пелікан, мавпочки, зоопарку, квитки.

7. Продовж речення.

Ми у мамі _____. Моя мама _____.

8. ● Навчися читати чистомовку для рідних.

● Обведи та прочитай усі вивчені букви.

Мило в мамі попросили,

руки милили щосили.

Під водою їх тримали —

всіх мікробів позмивали!

Дуже мама здивувалась:

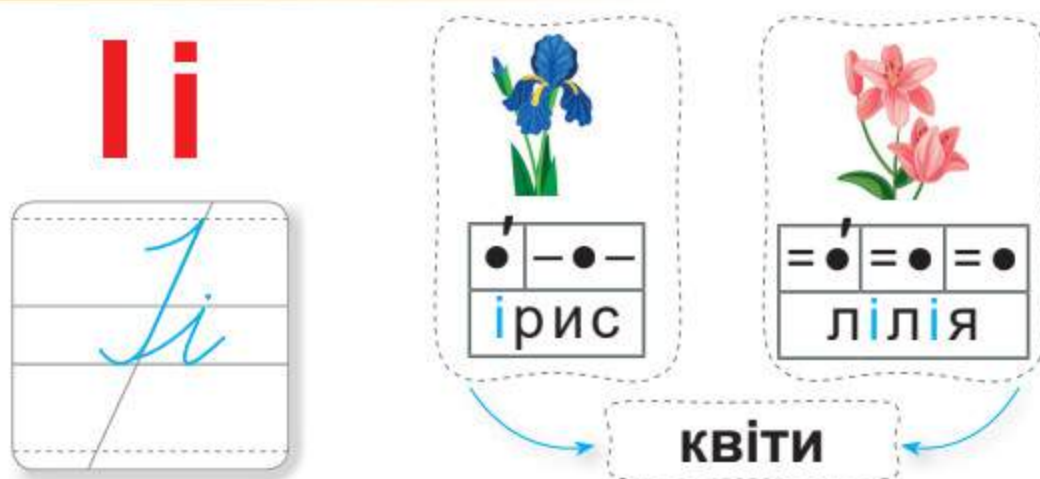
— Де ж це мило подівалось?

Юлія Турчина

9. Розкажіть про своє улюблене мило. Яке воно?

10. Оціни свою роботу на уроці.

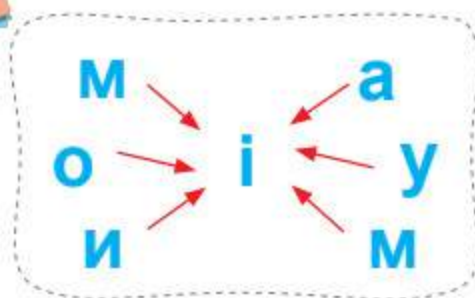

На письмі **голосний** звук [i] позначають
малою буквою **і** та великою буквою **І**.

1. У назвах яких квітів є звук [i]?

2. Прочитай швидко.

ма → ам → ама
мо → ом → омо
му → ум → уму
ми → им → ими
мі → ім → імі

3. ма-ма ма-ми ма-мі ма-му ма-мо

4. Переглянь відео. Який це театр?
Що ти про нього знаєш?

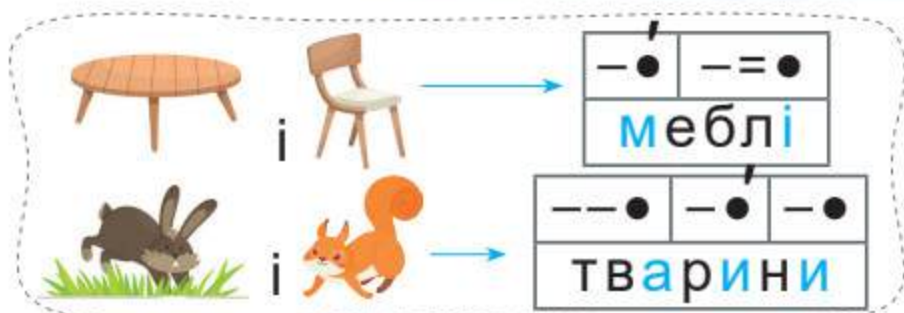

5.

Ми і мама.
— Мамо,

І і Іі І-аа! мі мамі

- Прочитай уривок із вірша.
- Прочитай усі вивчені букви.

Іноді, зрідка, буває і так,
що й бегемотів
пускають в літак.
Я би повірив у це залюбки:
певно, відомі вони співаки...
Чи танцюристи,
або й футболісти —
стане ще місця,
щоб зайчику сісти.

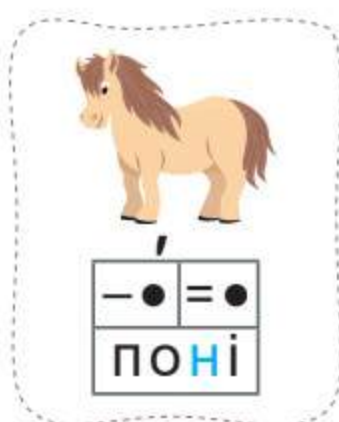
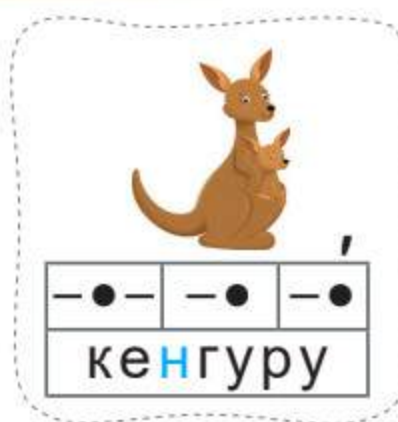
Григорій Фалькович

10. Як ти гадаєш, куди летіли звірята?

11. Оціни свою роботу на уроці.

Н н

тварини

1. Назви третій звук у кожному слові. Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [н], [н'] позначають малою буквою **н** та великою буквою **Н**.

2. Прочитай швидко.

на — ан — ана	а-но
но — он — оно	о-ні
ну — ун — уну	і-но
ни — ин — ини	и-ну
ні — ін — іні	о-ни

3. Гра «Склади слова».

4. У Ніни мама Нонна.

У На-у-ма — а-нан.

У Нон-ни — и-мон.

А в Ін-ни — ма- и-на.

— Ніно, на а-на-на.

— А-мі-но, на ман- а- и-ни.

Продовж розмову (діалог) мами і синочка.

У На-у-ма ма-ма Ін-на.

— Ма-мо! На , , .

Прочитай. Про чію родину ти дізнався / дізналася?

Ні-на, ма-ма і .

У Ні-ни — .

У ма-ми — .

У — Ні-на і ма-ма.

Розкажіть одне одному про свою родину. З ким ви найбільше любите гратися?

9. Оціни свою роботу на уроці.

1. Який перший звук у поданих словах? Що ви знаєте про букву, якою позначають ці звуки?

На яке питання відповідають слова?

2. Прочитай разом із мишкою.

3. Прочитай.

	а	о	у	и	і		н	м
н	на	но	ну	ни	ні	о	он	ом
м	ма	мо	му	ми	мі	у	ун	ум

ини	уну		н	м
іні	оно	и	ин	им
ана	ним	і	ін	ім

4. Прочитай.

А-мі-на, Ні-на і На-ум у ____ . У А-мі-ни

У Ні-ли . А На-ум ____ на по-ні.

5. Гра «Відгадай або прочитай». Які звуки пропущено?

ни	—	—	ї
ни <u>т</u> ки			

но	—	и	=	і
но <u>ж</u> и <u>ц</u> і				

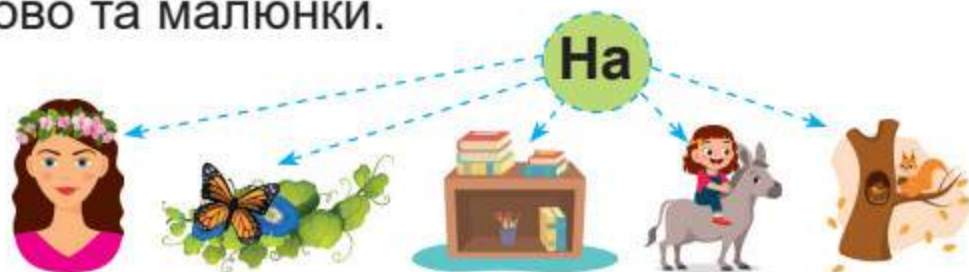

на	—	—	ї	—
на <u>р</u> ц <u>и</u> с				

не	мо	—	=	я
не <u>м</u> о <u>в</u> ля				

6. Склади речення, використовуючи службове слово та малюнки.

7.
 • Прочитай вірш Тетяни Строкач.
 • Прочитай усі вивчені букви.

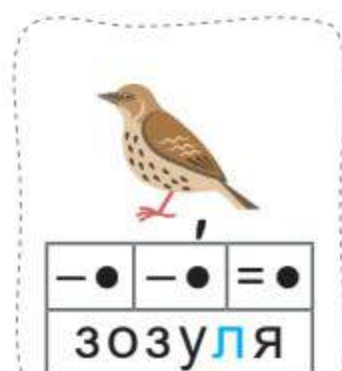
Міла міла руки мілом —
 на городі забруднила,
 бо шукала між листочків
 зелененькі огірочки.
 Міла мала готувати
 з огірків смачний салатик,
 та сховались зелененькі
 під листочками швиденько!

8. Оціни свою роботу на уроці.

Лл

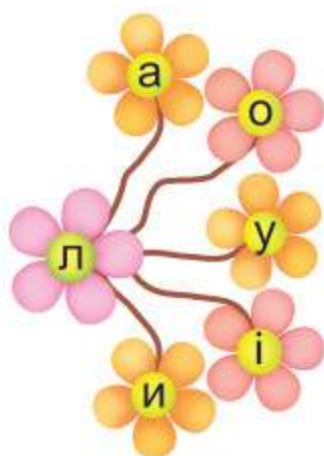

птахи

1. Назви перший звук у назві першого птаха. Назви п'ятий звук у назві другого птаха. Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [л], [л'] позначають малою буквою **л** та великою буквою **Л**.

2. Прочитай.

ал	ол	ил	ул	іл
ан	он	ин	ун	ін
ла	ло	ли	лу	лі
на	но	ни	ну	ні
ала	оло	или	улу	ілі
ана	оно	ини	уну	іні

3. Гра «Склади слова».

4.   ма-ли-на ла-ни
мі-ли-на́ ли-ни

Ли-ла — на-ли-ла ма-ла́ — ма-лі
Ла-ма-ла — ла-ма-ли ли-мон — ли-мо-ни

5. У *Аллі і Лолі* *лино*.

6.
 - Навчися читати вірш.
 - Прочитай усі вивчені букви.

Л (ел) у **лісі** **кожний** **знає**.

Хитру **вдачу** **буква** **має**:

лис**ен****ята**, **лис**, **лис****и****чка** —

букв**а** «**Л**» (ел) **для** **них** **сестри****ч****ка**.

Наталія Гуркіна

7. Оціни свою роботу на уроці.

1. Прочитай разом із равликом.

Л м о л А и л и Л у А И
н л у н Л м а н о л н л

2. Прочитай швидко.

	а	о	у	и	і		л	н	м	или	У-лу
л	ла	ло	лу	ли	лі	і	іл	ін	ім	иму	І-лі
н	на	но	ну	ни	ні	о	ол	он	ом	ули	О-ла
м	ма	мо	му	ми	мі	у	ул	ун	ум	или	О-ло

У яких словах є ці буквосполучення?

Підказка: вулця, Ліна, ложка, ...

3. Гра «Відгадай або прочитай». Доповни звукові схеми.

ми — •
мило

лі — — • —
ліхтар

лам — •
лампа

ло — • — •
лопата

4. Позмагайтеся, хто назве більше слів із звуком [л] за 1 хвилину.

5. Досліді, як наголос змінює значення слова.

маала, мала

Ма-ла́ Алі-на ма́-ла ли-
мон. Ма-ла́ Амі-на ма́-
ла ма-ли-ну. Малі́ Алі-
на і Амі-на ма́-ли ли-мон і ма-
ли-ну.

7. Ліна ліла лімоні.

- Навчися читати вірш.
- Прочитай усі вивчені букви.

Лис і Лось

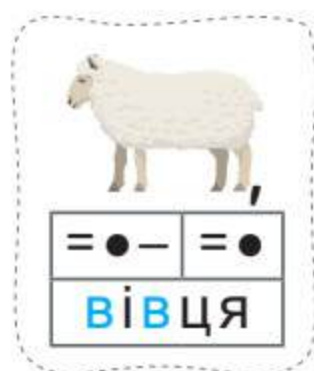
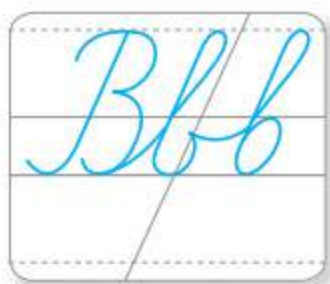
Лис нечу́тно йшов по лісу.
Вийшо́в Лось назустрі́ч Лису.
Лис у листі́ захова́вся,
цілий день не ози́вався,
бо ще зма́лку, з давни́ни,
грають в піжму́рки вони́.

Григорі́й Фалькович

9. Оціни свою роботу на уроці.

В в

тварини

1. Назви перший звук у першому слові. Назви перший звук у другому слові. Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [в], [в'] позначають малою буквою **в** та великою буквою **В**.

2. Прочитай швидко.

	а	о	у	и	і		в	н	м	о-во
в	ва	во	ву	ви	ві	о	ов	он	ом	у-во
н	на	но	ну	ни	ні	у	ув	ун	ум	и-ві
м	ма	мо	му	ми	мі	и	ив	ин	им	і-ві

3. Які слова можна утворити із цих буквосполучень? Знайди і прочитай.

4. Розгадай ребус.

5. Гра «Відшукай слова».

оль нива ов мо ва д т но ві у а і но ви на ов

6. Гра «Склади слова».

во ва ни на но

7. Прочитай швидко.

він мо-ва но-ва І-ван
во-на у-мо́-ва но-ві І-ван-на
во-ни ви-мо-ва но-ви-на Ві-о́-ла

До якого слова подано модель?

8. Доберіть імена дітям. Як ви гадаєте, про що вони розмовляють із бабусею та дідусем?

9. В Іванни і Наума новина. Вони у і .

В Іванни — . У Наума — .

Наум налив у воду.

— , на !

Складіть подібний діалог (розмову).

10. Оціни свою роботу на уроці.

1. ВІН НИ-ВА НО-ВИ-НА
ВО-НИ НИ-ВИ НО-ВИ-НИ

2. Добери до малюнків підписи.

ВО-НИ

ВО-НО

ВО-НА

ВІН

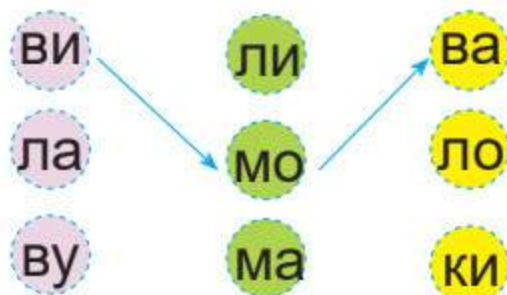
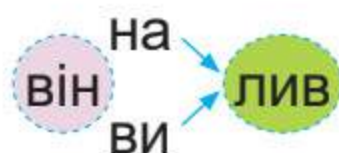

3. ВІН ван-на но-ва́
ВО-на вов-на мо-ва

лив ли-ла ли-ло ли-ли

мив ми-ла ми-ло ми-ли

мала́ — малі́ віл — воли він — вони

6. Віола на ниві.

7. Он Іван, Віола і Ліна.

Вони на ниві.

В Івана — .

— Ліно, на !

— Віоло, на .

Ліна і Віола Івану.

8. Он пливе лин. Він виплив на мілину.

Он млин. Ми намололи .

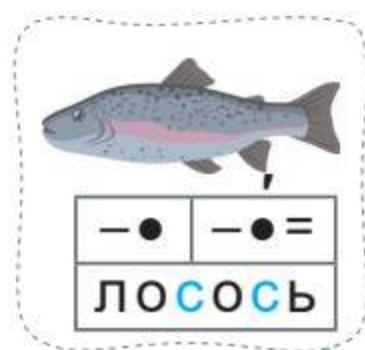
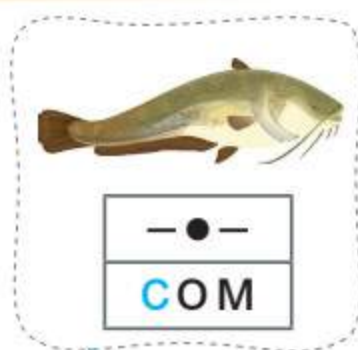
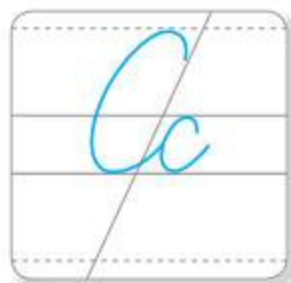
Он . Він літав.

9. Позмагайтеся, хто назве більше слів із звуками [в], [в'] за 1 хвилину.

10. Оціни свою роботу на уроці.

С с

риби

1. Назви перший звук у назві першої риби. Назви останній звук у назві другої риби. Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [с], [с'] позначають малою буквою **с** та великою буквою **С**.

2. Прочитай швидко.

	а	о	у	и	і		с	н	л	а-са
с	са	со	су	си	сі	а	ас	ан	ал	у-са
л	ла	ло	лу	ли	лі	у	ус	ун	ул	и-су
в	ва	во	ву	ви	ві	і	іс	ін	іл	і-си

3. Гра «Склади слова».

4. Сомсамсумсімсин ~~и~~ сани ~~и~~ слон

5.	сім	сом	оса
	сум	сам	лис
	у-сім	сос-на	са-ни
	сим-вол	лі-со-ва	сум-нів

У мами Ніли сини Слава і Сава.
 У Сави — ананаси, у Слави — сливи.
 — Славо, слив сім?
 — Ні, вісім.
 — А ананасів вісім, Саво?
 — Ні, сім.
 — На, Саво, сливи.
 — На, Славо, ананаси.

Сава і Слава ласували сливами і ананасами.

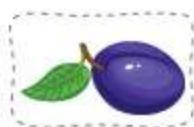

7. У Сави сливи.

8. Оціни свою роботу на уроці.

1. Гра «Утвори нові слова».

Слива

сила

?

?

2.

си-ла

сло-ва

мас-ло

са-ло

смо-ла

на-сос

са-ма

со-лома

сос-но-ві

со-ус

сос-на

ло-си-ни

3.

Лосі.

У лісі лосі!

Лосі в лісі?

Сом.

У сома вуса!

Вуса в сома?

Лис.

У лісі лис!

Лис у лісі?

Сани.

У Сави сани!

Сани в Сави?

Сова.

На сосні сова!

Сова на сосні?

Ананас.

В Олі ананас!

Ананас в Олі?

4. Прослухайте казку Василя Сухомлинського «Дід Осінник».

5. Про яку пору року йдеться в казці? Які ознаки осені вже помітні в природі? Як ви розумієте слова діда Осінника «Прийшла моя година»?

6.
 - Прочитай уривок із казки.
 - Прочитай усі вивчені букви.

Дід Осінник

У темному лісі живе дід Осінник. Спить на сухому листі, сторожко прислухається до пташиного співу. Як тільки почує сумну журавлину пісню — курли-курли, підводиться й каже:

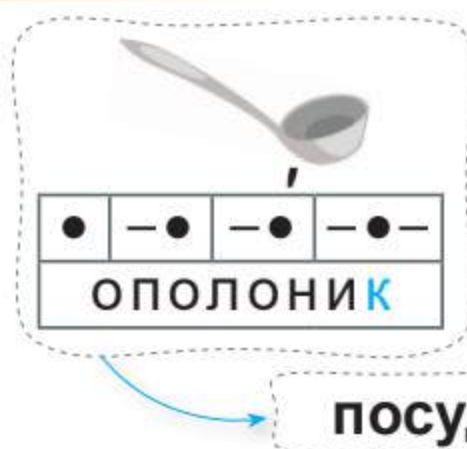
— Прийшла моя година. Відлітають до теплого краю журавлі.

Василь Сухомлинський

7. Оціни свою роботу на уроці.

К к

посуд

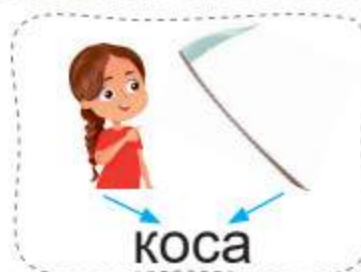
1. Назви останній звук у назві першого малюнка. Назви перший звук у назві другого малюнка. Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [к], [к'] позначають малою буквою **к** та великою буквою **К**.

2. Прочитай швидко.

	а	о	у	и	і		к	л	с	о-ко
к	ка	ко	ку	ки	кі	а	ак	ал	ас	і-ка
в	ва	во	ву	ви	ві	і	ік	іл	іс	у-кі
с	са	со	су	си	сі	и	ик	ил	ис	а-ку

- 3.

4. Досліді, як одна буква може змінити значення слова.

К + О С А = К О С А

5. мак клас мас-ка КО-СИБ
лак квас лас-ка НО-СИБ
КО-КОС — КО-КО-СИ ка-вун — ка-ву-ни
О-нук — О-ну-ки КІ-ОСК — КІ-ОС-КИ

6. У класі Максимко і Клава.

7. Досліді, як наголос змінює значення слова.

НІКОЛИ НіКО́ЛИ

8.

9. Ка-ли-на — Ка-лин-ка
Ки-ли-на — Ки-лин-ка — Ки-лин-ко
Клим — Клим-ко — Клим-ку

10. Ми-кол-ка ко-ли-сав ма-лу Ва-си-лин-ку.
Ма-ма ми-ла ми-скі. На ки-лим-ку .
Слав-ко на-лив у мис-ку мо-ло-ка.
А Мак-сим-ко і Ок-сан-ка сма-ку-ва-ли .

11. Оціни свою роботу на уроці.

1. Гра «Склади слова».

кі оск ка но нок ві со кіл сум
нік

2. Знайди у рожному рядку «зайве» слово.

мак мак мак мак лак

лак лук лак лак лак

кокос кокос кокос кокос кокос

3. Як ви гадаєте, у яку гру грають діти? У які ігри ви любите гратися з друзями?

4. Климко мав коника і слоника. А Килин-ка мала ослика і скакалку.

— Килинко, на коника!

— Климку, на ослика.

У Килинки коник і скакалка. А у Климка ослик і слоник.

5.

- Прочитай для однокласників і однокласниць уривок із вірша.
- Прочитай вивчені букви.

Наша Настя невелика

Наша Настя невелика —
менша віника.

Наша Настя малá
зранку хату мела.

А котик під лавкою
підмітає лапкою.

Підмітаючи, нявчить:

— Як не так мету — навчить!

Віть Вітько

6.

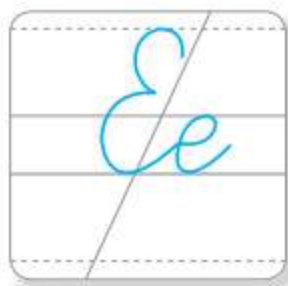

Чи вмієте ви підмітати? Розкажіть одне одному про свої обов'язки вдома.

7. Оціни свою роботу на уроці.

Е е

птахи

1. Назви ланцюжок звуків у кожному слові. Який спільний голосний звук ти чуєш у назвах птахів?

На письмі **голосний** звук [е] позначають малою буквою **е** та великою буквою **Е**.

2. У яких ще назвах птахів є звук [е]?

3. Прочитай швидко.

	е	о	а	и	і		л	в	к	е-мо
м	ме	мо	ма	ми	мі	е	ел	ев	ек	е-кі
н	не	но	на	ни	ні	у	ул	ув	ук	е-ну
к	ке	ко	ка	ки	кі	и	ил	ив	ик	е-ви

4. Гра «Склади слова».

ве ло се ле ка ле

5. Не ми-ла — ви-ми-ла. Не лив — на-лив.
Не ле-ле-ка, а . Не клен, а .

6. Олекса, Семенко, Елла, Меланка в лісі.

Он високі осики і клени.

А коло лісу нива, немов килим, Он лелека.

Олекса і Семенко мали . В Меланки і Елли , , . Олекса та Елла малювали клени. А Семенко і Меланка — лелеку.

7. Обговоріть, чи траплялося комусь із вас малювати на природі. Якщо так, то розкажіть про це.

- 8. ● Прочитай уривок із вірша Сергія Пантюка.
- Прочитай усі вивчені букви.

Енокітаке (лубінка зимова)*

Якби я був японцем
з далекої Осаки,
вставав би вдвох із сонцем
й шукав енокітаке.
Але я українець,
під Києвом живу
й збираю в грудні-січні
лубінку зимову.

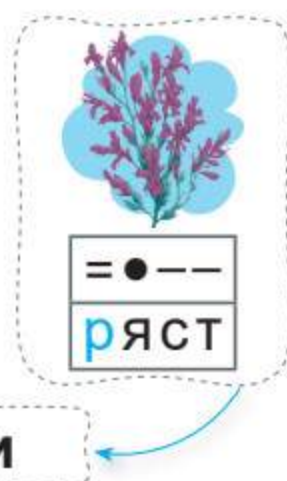
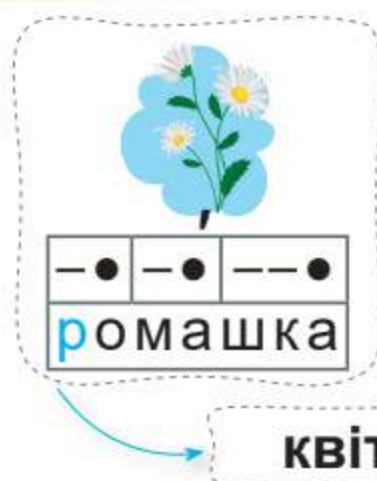

*Енокітаке (лубінка зимова) — вид деревних їстівних грибів, опеньок зимовий.

9. Оціни свою роботу на уроці.

Р р

квіти

1. Назви перший звук у назві кожної квітки. Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [р], [р'] позначають малою буквою **р** та великою буквою **Р**.

2. Назвіть квіти, у назвах яких є звуки [р], [р'].
3. Прочитай швидко.

	а	о	и	у	е		р	в	к	кру – укр
р	ра	ро	ри	ру	ре	е	ер	ев	ек	кро – окр
н	на	но	ни	ну	не	і	ір	ів	ік	ква – акв
к	ка	ко	ки	ку	ке	о	ор	ов	ок	кві – ікв

4. Склади і прочитай слова.

5. Прочитай слова. Що вони означають?
осокір* = сокір = сокоріна

ро <u>са</u>	о <u>со</u> кір	со <u>ро</u> ка	ви <u>со</u> ке
ро <u>с</u> ли	о <u>со</u> кóри	во <u>ро</u> на	му <u>ра</u> ва**

*Осокір — чорна тополя.

**Мурава — густа молода трава.

6. Розглянь малюнок. Уяви себе художником / художницею. Що б ти домалював / домалювала? Розкажи. Що ти знаєш про осокори? Як ти гадаєш, що бачить ворона? А лис?

Осокори

Коло ниви росли осокóри.

На осокір сіла сорока. А он ворона.

На осокóрі — малі .

Коло осокoра — велика нoра. У нoрі — лис.

Красиво навколо!

Де росли осокори? Хто сів на осокір? Де були ?
Що коло осокора?

8. Оціни свою роботу на уроці.

1. Досліді, як одна буква може змінити значення слова.

2. Досліді, як наголос може змінити значення слова.

3. Позмагайтеся, хто швидше прочитає скоро-
мовку або розкаже напам'ять.

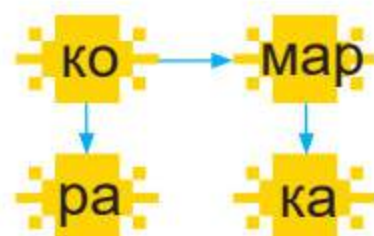

У Марка́ — ма́рка, у Ларі́си — і́риси.

4. Склади і прочитай слова. Чим вони цікаві?

рис
ірис
ірі́ски

5. Прочитай слова. Що вони означають?

Роман	Русла <u>н</u>	Кири <u>л</u> о	Арсен
Рома <u>н</u> ко	Русла <u>н</u> ко	Кири <u>л</u> ко	Арсен <u>к</u> о
Варва <u>р</u> а	Лари <u>с</u> а	Вероні <u>к</u> а	Роксола <u>н</u> а
Варваро	Лари <u>с</u> о	Вероні <u>к</u> о	Роксола <u>н</u> о

6. Прочитай, що означає вислів, і запам'ятай його.

Коли рак свисне — ніко́ли.

7. Гра «Прочитай слова». Поясни значення слів.

~~К~~
нора

~~Р~~
коса

~~Л~~
рис

8. Утвори і прочитай слова.

р
л
м → ак

р
к и
у

р → а і у о → ки

9. У селі Романівка велика ріка. Коло ріки Віра, Арсен і Кирилко. Вони ловили раків. Он висока осока.

А он равлики. Вони красиві.

— Віро, Віро, он раки!

— Кирилку, он равлики!

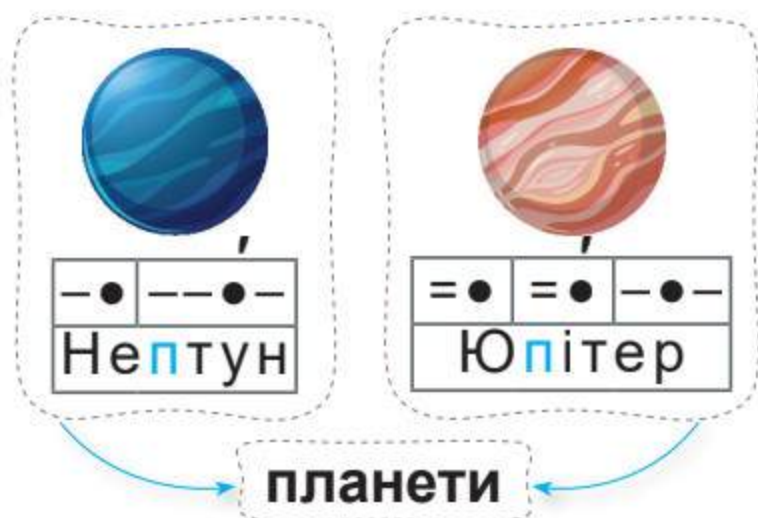
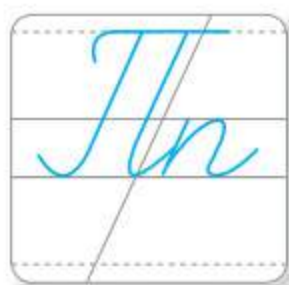
Красиво навколо!

Де відпочивають діти? Кого вони побачили?

10. Оціни свою роботу на уроці.

П п

1. Назви ланцюжок звуків у назві кожної планети. Назви третій звук у назві першої планети. Назви другий звук у назві другої планети. Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [п], [п'] позначають малою буквою **п** та великою буквою **П**.

2. Які ще планети ви знаєте?
3. Прочитай повільно, а потім — швидко.

	і	о	е	у	и		п	л	в	пра – пла
п	пі	по	пе	пу	пи	е	еп	ел	ев	при – пли
р	рі	ро	ре	ру	ри	а	ап	ал	ав	спо – ско
н	ні	но	не	ну	ни	і	іп	іл	ів	спе – ске

4. Гра «Склади слова».

па ра пір рк ли пи са ли

сап
пил
прас

ка

ліп
лип
лап

ка

Параска Поліна миска попросила
Панасик Полінка персики ополоник
насипав вкинув помив наварив
насипала вкинула помила наварила
насипали вкинули помили наварили

7. Розкажи, що зображено на малюнку.

Параска варила суп. Вона вкинула в окріп , моркву. Параска попросила: — Панасику, принеси кропу! Панасик приніс кріп, помив. Параска вкинула кріп у і насипала суп у миску.

Розкажіть одне одному, які страви ви допомагали готувати дорослим.

10. Оціни свою роботу на уроці.

1. Назви першу букву в кожному слові. Утвори з них назву овоча.

Ріпка

Навесні посадив на полі ріпку. Поливав її.

Виросла ріпка велика.

Пора рвати ріпку.

Рвав-рвав — не вирвав: сили мало!

покликав .

Рвали-рвали — не вирвали: сили мало!

покликала .

Рвали-рвали — не вирвали: сили мало!

(Продовж казку)

Прослухайте казку «Ріпка».

4. Гра «Лабіринт». Упізнай, які комахи «заховалися».

к	о	н	и	к	о	с	а
м	у	р	а	в	л	и	к
м	у	х	а	ж	у	к	и

5. Зайва пара

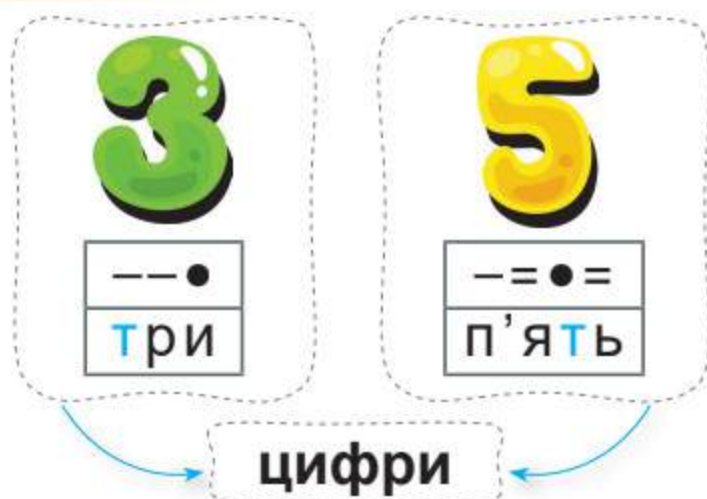
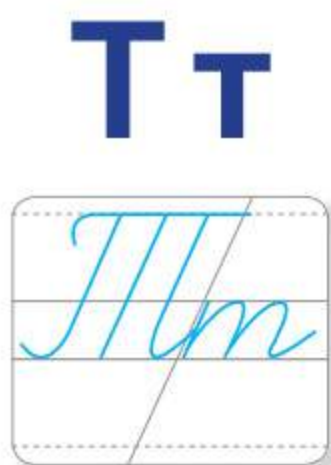
Бубоніла павучиха:
«І за що мені це лихо?
Треба взути вісім ніг!
Зайва пара... Шість у всіх!
І у коника прудкого,
і в муравлика малого,
і у мухи, і в жука...
Бідолаха я така!»
Пропищав комар: — Сусідко,
ти плетеш найкращу сітку!
Скрізь фіранки й гамаки...
Квітнуть сріблом закутки!
Твої ніжки для роботи,
а ти кажеш, зайві... Що ти!
Ти в нас ткаля видатна,
ти у нас така — одна!

Наталя Карпенко

6. Оціни свою роботу на уроці.

1. Назви перший звук у назві цифри 3, останній звук у назві цифри 5. Це голосні чи приголосні звуки?

На письмі **приголосні** звуки [т], [т'] позначають малою буквою **т** та великою буквою **Т**.

2. Назвіть цифри, у назвах яких є звуки [т], [т'].
3. Прочитай швидко.

	і	а	е	о	и		т	к	с	тра – кра
т	ті	та	те	то	ти	у	ут	ук	ус	тро – кро
п	пі	па	пе	по	пи	а	ат	ак	ас	тру – кру
р	рі	ра	ре	ро	ри	е	ет	ек	ес	тре – кре

4. Гра «Букви граються».

к і т

с а л а т — 4, 5, 3, 2, 1.
1 2 3 4 5

5. Тимко Таміла Антон
 кактус картина квітка

Віктор Наталка Артур молоток
 Тамара Світланка Валентина тварина

6. Розгляньте малюнок. Кого ви бачите? Що відбувається?

7. Мама і тато в кімнаті. У мами — картина, а в тата — молоток. Вони повісили картину на стіні кімнати.

Тимко полив кактуси. Таміла витерла пил зі столу. Світланка помила та витерла тарілки.

Світло і красиво в кімнаті!

Мама купила квитки в театр. Тепер ми на виставі про тварин.

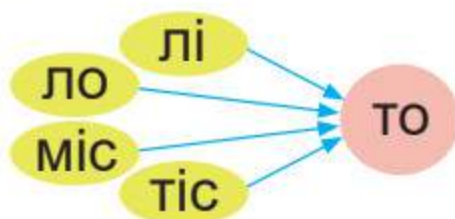
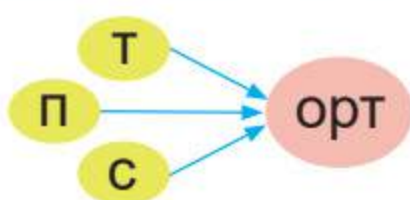

6. Обговоріть у класі, які в кого домашні обов'язки.

8. Оціни свою роботу на уроці.

1.

2.

Яка буква повторюється в назвах зображених предметів? Яке слово «зайве»? Поясни свій вибір. Побудуй звукові моделі слів, які складаються із двох складів.

3.

ту	ти	та	ті	те	то
тут	тин	там	тік	темп	торт

тато
ноти
парта
нитка

тин — тинок
міст — місток
лист — листок
рот — роток

клітка — квітка
курка — куртка
кіт — кріт
місто — тісто

4.

Розгляньте малюнок, прочитайте слова. Як ви гадаєте, про що розмовляють діти?

тато татусі театр тракторист
таксі таксував актор розмовляли

5. Прочитайте текст, продовжуючи речення.

А у мене тато

Тарас, Таміла та Артем розмовляли про татусів. Тарас мовив:

— У мене тато актор. Він виступав у театрі.
Ми з татом

— А в мене тато, — промовив Артем, — тракторист. Він орав поле. Ми з татом

— А в мене тато — таксист. Він таксував у місті, — промовила Таміла. — Ми з татом

От такі татусі в Тараса, Таміли та Артема!

Про кого діти розмовляли?

6. Розгадай ребус.

7. Оціни свою роботу на уроці.

Дд

птахи

1. Назви другий звук у назві першої пташки. Назви перший звук у назві другої пташки. Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [д], [д'] позначають малою буквою **д** та великою буквою **Д**.

2. Назвіть птахів, у назвах яких є звуки [д], [д'].
3. Прочитай швидко.

	а	у	е		д	т	к	два – дві	дра – тра
д	да	ду	де	о	од	от	ок	дво – дви	дре – тре
т	та	ту	те	і	ід	іт	ік	дри – дру	дри – три
л	ла	лу	ле	и	ид	ит	ик	дни – дні	дро – тро

4. За підказками склади прислів'я.

1 Не 3 не 5 а 7 навчусь!
 4 вмію, 2 кажи — 6 кажи —

Як ти розумієш це прислів'я? Що ти хочеш навчитися робити?

да	ди	ду
дар	диво	одуд
дарма	дивина	дудка

6. Розгляньте малюнок. Поміркуйте, про що розмовляє дідусь із хлопчиками.

7. *Дід Давид — садівник*

У діда Давида два онуки — Данилко і Дмитрик. Повів дід Давид Дмитрика і Данилка в сад.

— Діду, он мале дерево! — мовили діти.

— Посадимо мале дерево в саду. Виросте велике. Воно даруватиме нам солодкі плоди.

Чи здійснилися твої передбачення? Про що йдеться в тексті? Придумай заголовок до тексту.

8. Оціни свою роботу на уроці.

1. Гра «Склади слова».

де во ре ти ди на

2. Розглянь малюнок. Прочитай текст.

Дениско-садівник

У дворі Дениска сад.

У саду сливи, смородина, малина.

— Привіт! У мене вода, — сказав Дениско малим і великим деревам. Дениско полив сливи.

Коло дерев росли малина і смородина.

Дениско полив малину, потім смородину.
Вони раділи воді.

У радості та красі виростав Дениско.

3. Про що йдеться в оповіданні? Порівняйте малюнок і текст. Як гадаєте, які ще рослини можуть рости в саду Дениска?

4. Розглянь малюнок. Люди яких професій зображені?

5. Прочитай уривок із вірша.

Прочитай усі вивчені букви.

Як добре бути кимось в світі!..

Як добре бути кимось в світі!

Як добре щось робити вміти!

А ще вміти дуже добре
робити щось корисне, добре:
ростити хліб, трамвай водити...

Як добре кимось бути в світі!..

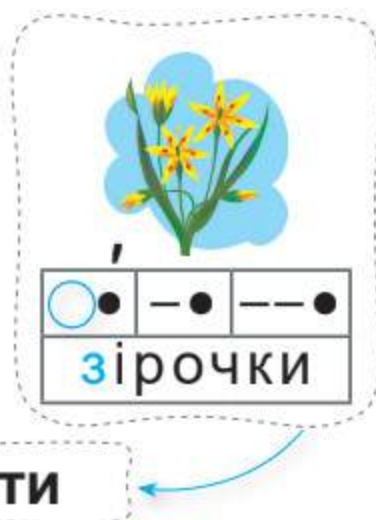
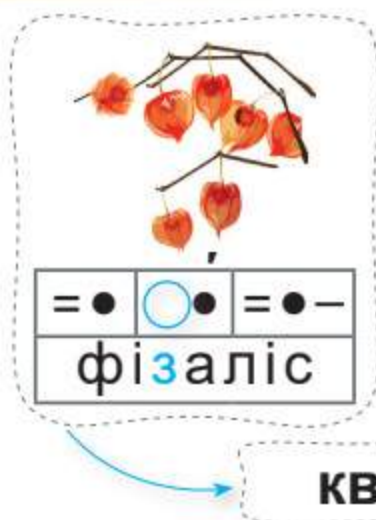
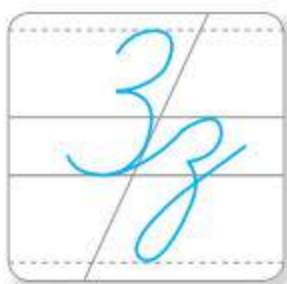
Сашко Дерманський

Ким ти хочеш стати в майбутньому? Чим корисна професія, яку ти обрав / обрала? Що ти робиш для того, щоб стати успішним / успішною?

6. Оціни свою роботу на уроці.

З з

квіти

1. Назви ланцюжки звуків у кожному слові. Які звуки пропущено в моделях слів? Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [з], [з'] позначають малою буквою **з** та великою буквою **З**.

2. Прочитай швидко.

	о	е	у		з	с	к	звo – звi	знo – снo
з	зо	зе	зу	а	аз	ас	ак	зра – зри	злу – слу
с	со	се	су	і	із	іс	ік	зми – зму	зви – сли
д	до	де	ду	и	из	ис	ик	зли – злі	зка – ска

3. ві з каз ка зи ма
во зи каз ки зи ми
во зив ска зав зиму вав

4. Зіна розказала казку.

5. Гра «Склади слова».

мо ти ро ма зи во за ме

6. Настала зима.
Ударив мороз. Усе
навколо замерзло: ріки,
ставки, озера.

— Озеро замерзло, —
сказала Зіна Назару. А по-
тім запитала:

— Назаре, підемо на ковзанку?

— Так, підемо! — зрадив Назар.

А он і ковзанка. Там Кирилко. Зраділи Назар
і Зіна. Разом весело!

7. Гра «Кубик запитань». Черговість визна-
чайте за допомогою кубика.

- ❖ Хто розважався на ставку?
- ❖ Який настрій у дітей на ковзанці?
- ❖ Які загрози для дітей є на ковзанці?
- ❖ Які зимові розваги ти знаєш?
- ❖ Про що йдеться в тексті?
- ❖ Добери заголовок.

8. Оціни свою роботу на уроці.

1. Розгадай ребус.

Друзі

2. Ворона і Ластівка — друзі. Зараз Ворона вдома, а Ластівка — далеко-далеко. Вони засумували.

Надіслала Ластівка Вороні повідомлення:

— Привіт, Вороно! Засумувала за селом, за озером, за деревами.

— А у нас зараз зима, — відповіла Ворона. — Красиво навколо. Але морозно. Надворі високі замети. та давно заснули. Тепер у мене нові друзі — і . Невдовзі весна. Ми разом літатимемо над селом.

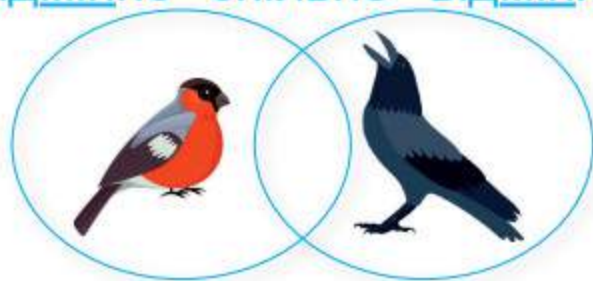

3. Обговоріть, чому ворона взимку дружить зі снігуром і шишкарем.

4. Порівняйте ворону і снігура, користуючись довідкою.

відмінне спільне відмінне

Довідка. Перший вісник зими і снігу; всеїдний осілий птах; пір'я чорного кольору; яскраво-червона грудка; харчується насінням і бруньками дерев та кущів.

5. **Коза-дереза**

Були собі дід та баба. Купив дід на ярмарку козу. Зранку послав дід старшого сина ту козу пасти. Пас, пас син до самого вечора і став гнати додому. Догнав до воріт. А тут дід на воротях у червоних чоботях:

— Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи їла?

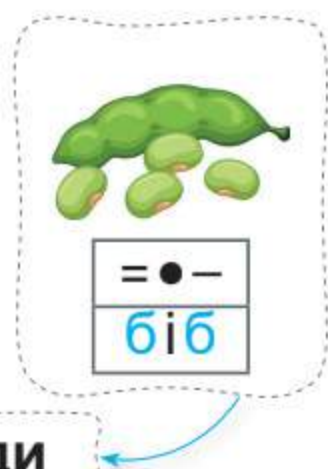
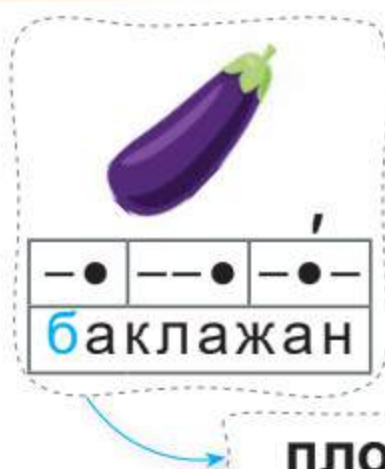
— Ні, діду, і не пила, і не їла...

Чи схвалюєш ти поведінку кози? Чому?

6. Оціни свою роботу на уроці.

Б б

плоди

1. Назви перший звук у назві першого плоду. Назви перший звук у назві другого плоду. Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [б], [б'] позначають малою буквою **б** та великою буквою **Б**.

2. Прочитай спочатку повільно, а потім швидко.

	а	і	и		б	п	з	бра — бро
б	ба	бі	би	у	уб	уп	уз	бли — блі
п	па	пі	пи	о	об	оп	оз	бру — пру
д	да	ді	ди	е	еб	еп	ез	бри — при

3. Гра «Склади слова».

ба нан со ро ка бра бан ти

4. Гра «Відшукай слова».

іпн собака олборсукодтбоберсьбалконолп

Навесні

Навесні збудували будинок. У будинку — великі вікна та балкони.

Коло будинку висадили клумбу. На клумбі гарні білі квіти. А далі — садок.

Бориско посадив там бузок.

А Романко — беріску.

За будинком — парк. У парку браті Романко і Бориско з ракетками. Бадмінтон — весела забава надворі.

6. Розкажіть одне одному про своє подвір'я свого помешкання.

7. Гра «Утвори нові слова».

бадмінтон

дім

?

?

8. Гра «Що де росте?».

поле

парк

9. «Увійди» в малюнок. Що ти відчуваєш?

10. Прочитай казку і перевір свою роботу.

Добре роби — добре буде

За луками виднівся ліс. А в лісі ріс барвінок.
Він мав зелені листки і блакитні квіти.

Одного разу барвінок побачив сіре небо.
Воно було сумне! І все навколо сумувало.

Подумав барвінок і придумав! Дав небу
блакитну квітку — і воно стало блакитним. Все
навколо зраділо: і небо, і квіти, і дерева! Зрадив
і барвінок.

Добре робити добрі справи!

Що засмутило барвінок? Як він допоміг небу?
Які листки в барвінку? Які квітки в барвінку?

11. Обговоріть, чи варто робити добрі справи.

12. Прослухай українську народну казку.
Значення яких слів ти не знаєш?

13. ● Прочитай початок української народної казки.
● Прочитай вивчені букви.

Солом'яний бичок

Були собі дід та баба. Та такі бідні, що нічого не мали.

От баба напала на діда:

— Зроби мені, діду, бичка та осмоли смолою.

Дід зробив бичка, осмолів смолою.

Погнала баба бичка на ранок пасти. Сіла під деревом, пряде кужіль* і приказує:

— Пасись-пасись, бичку, на траві, поки я мички** попряду!

Пряла-пряла та й задрімала...

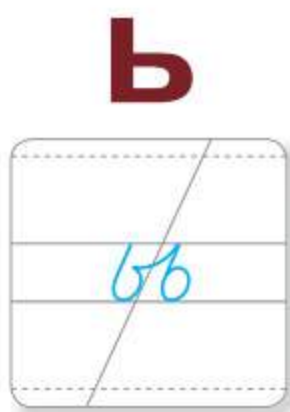

Назві звів, які хотіли з'їсти солом'яного бичка. Які малюнки ти намалював би / намалювала б до казки?

*Кужіль — нитки для прядіння, намотані на спеціальний пристрій. **Мичка — пучок конопель або льону.

14. Оціни свою роботу на уроці.

шкільне приладдя

1. Назви та впиши позначки звуків, які пропущені в моделях слів. Це голосні чи приголосні звуки? Тверді чи м'які?

М'який знак (ь) — це буква, яка **не позначає** звука. **ь** позначає **м'якість** попереднього приголосного звука.

2. Прочитай швидко.

н	л	с	з	т	д	р
нь	ль	сь	зь	ть	дь	рь

3. Гра «Склади слова».

4. Гра «Утвори нові слова».

Василько

лис

?

?

5. Розгадай ребус.

7.   Прочитай вірш.
 Прочитай вивчені букви.

Ь: дивись, це — літера. Однак
 водночас це також і знак.

Якщо спитаєш ти: — Який?

Я відповім:

— Це знак — м'який!

Тож інші літери йому,
 неначе другові свому,
 дарують теплі почуття,
 бо він пом'якшує життя.

Григорія Фальковича

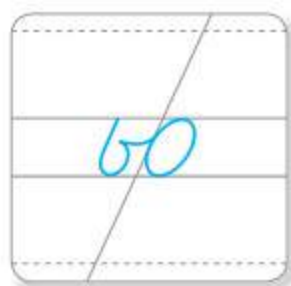
8. Вікторина «З якої казки?».

1. Рвав дід ... увесь день, а вона сидить у землі, ніби пень!
2. Зве мати:
— Приплинь, приплинь до мене!
3. А він з вікна на призьбу, а з призьби у двір.
4. — Пасись-пасись, бичку, на траві, поки я мички попряду!

9. Оціни свою роботу на уроці.

ьо

природа

1. Прочитай швидко.

нь	ль	сь	зь	ть	дь	рь
ньо	льо	сьо	зьо	тьо	дьо	рьо

день — деньок

він — на ньому

лід — на льоду

пень — пеньок

опеньок

корольок

малюване

кольорова

2. Гра «ь, стань на місце».

Дідус.. , л..он, син.. , міс..т, зелен..ка, ліс.. .

3. Гра «Відшукай слова».

іль дідусь олпеньокдтльодоксьмільтолень

оль тінь овденьокдтпівеньтсльозимокунь

4. Гра «Навпаки».

осінь — весна

день — ?

вузькі — ?

маленьке — ?

Мудра Сорока

Настав день. Стало світло-світло.

Але... Півень спить. А на ньому примости-
лась малесенька Лінь.

Так було не один день. Спав не тільки Півень.
Спали всі навколо: і Лось, і Їлень, і навіть Кріль!

А маленька Лінь рада! Вона стала рости!

Ось високо в небі летить Сорока-Білобока.
Вона обурилась:

— Скре-ке-ке! Скре-
ке-ке! Час вставать! День
давно настав!

А Лінь у відповідь:

— Тс-с-с... Звірів не
буди. А то до тебе прилипну.

Задумалась Сорока. Думала-думала. І при-
думала!

— У мене висить велика різнокольорова
Кулька. Дам Ліні кульку! І тоді...

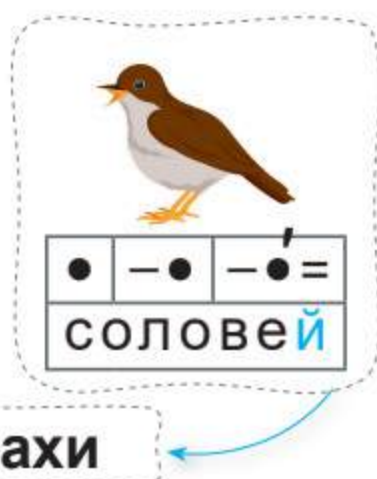

Придумайте разом кінцівку до казки.

7. Оціни свою роботу на уроці.

Й й

птахи

1. Назви третій звук у назві першої пташки. Назви останній звук у назві другої пташки. Це голосні чи приголосні звуки?

На письмі **приголосний** звук **[й]** позначають малою буквою **й** та великою буквою **Й**.

2. Прочитай швидко.

	й		й	ій — мій	ай — край
а	ай	и	ий	ой — той	ий — злий
о	ой	і	ій	ай — дай	ій — свій
е	ей	у	уй	ий — мий	ей — клей

3. Гра «Склади слова».

4. Розгадай ребус.

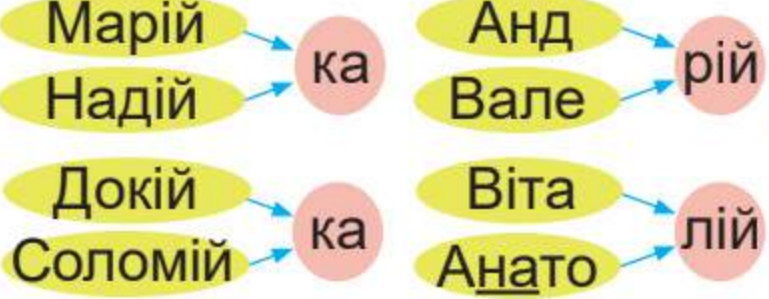
5. Гра «Знайди пару».

6. Назви малюнки.

Слова-підказки. Айстра, едельвейс, деревій, звіробій.

7.

8. сумний — веселий злий — добрий
 низький — високий темний — світлий
 — Марійко, он новій трамвай, — сказав
 Андрійко.
 — А он тролейбус, — відповіла Марійка.

9. Оціни свою роботу на уроці.

ЙО

рослини

1. Розглянь малюнки та їх назви. Що спільного у цих назвах, а що відмінного?

2. йод він — йому
край — крайовий знай — знайомий
район мільйон медальйон
райони мільйони медальйони
павільйон Йосип
павільйони Йосипівна

3. **У діброві**
Настала весна. Олена Йосипівна
повела свій клас у діброву.

— О-о-о! Гарно! — вигукнув Андрійко.

— Он дуб! Він такий високий і товстий, —
промовив Матвійко.

— Лісовий велетень, — сказала Надійка.

— А он біля дуба — барвінок. Дозвольте, Олено Йосипівно, його зірвати, — попросив Максимко.

— Будь ласка, Максимку, не зривай. Йому так добре вдома, — відповіла Олена Йосипівна.

На зеленому листку сидів метелик.

— Ой, метелик! Він такий малий, — здивовано промовила Марійка.

— Марійко, метелик спить. Не збуди його, — попросив Кирилко.

Так добре у діброві! Але пора йти додому.

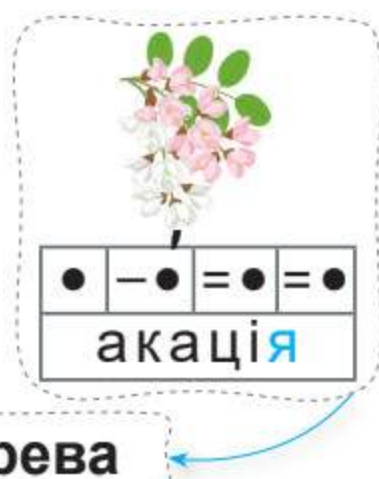

4. Розгляньте малюнок до тексту. Обговоріть, що ще можна домалювати.

5. Оціни свою роботу на уроці.

Яя

дерева

1. Поділи кожне слово на склади. Скільки звуків у першому складі першого слова? Скільки звуків у четвертому складі другого слова?

Буква **я** на початку слова чи складу позначає **два** звуки — **[й а]**.

2. Прочитай швидко.

ам	ан	ал	ав	ас	ак	ар	ат	аз
ям	ян	ял	яв	яс	як	яр	ят	яз

3. **Я** → на → Марі → **я** надія — Надія
 рик Ліді ярина — Ярина

4. Олексій — Олексія Андрій — Андрія
 Матвій — Матвія Віталій — Віталія
 Анатолій — Анатолія Ярослав — Ярослава

5. Розгадай ребус.

6. Розгляньте, що зображено на малюнку.

Друзі

7. У парку росте висока Ялинка. Чарівна, як королева.

У Ялинки — приятелька Туя. Вона маленька, скромна.

Якось у Ялинки з'явилася мрія. Вона уявила: Туя в ялиннику! Навколо високі та низькі ялинки. Соловейко та Дрізд співатимуть пісні. А Ялинка усім даруватиме яскраві сувеніри.

Рада Туя. Рада і приятелька — висока Ялинка.

Як весело в ялиннику!

8. Складіть продовження казки. Розкажіть одне одному про свого друга / подругу.

9. Оціни свою роботу на уроці.

1. Назви звуки в другому складі першого слова.
Назви звуки в третьому складі другого слова.

Після приголосного буква **я** позначає звук [а],
а приголосний вимовляють **м'яко**.

2. Прочитай швидко. У яких словах є подані букво-сполучення?

на	ла	са	ра	та	да	за
ня	ля	ся	ря	тя	дя	зя
дня	тля	вся	кря	стя	вдя	взя

- 3.

- 4.

5.

Толя, Ілля і Настя милувалися лісом. Вони помітили біля дерев сліди. Толя сказав:

— Подивіться, он сліди лося!

Здаля лунав стукіт.

— А он на дереві дятел. Він лікар для дерев, — промовив Ілля.

— А он калина, — мовила Настя.

— Моя бабуся Леся варила калинове варення, — сказав Ілля

— А коли буде ряст? — запитала Настя.

— Буде весна — буде й ряст. Ряст — весняна рослина, — промовив Толя.

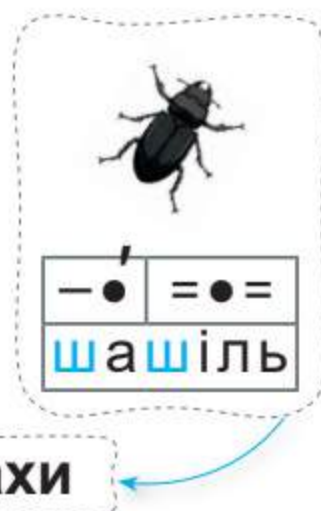
Як святково в зимовому лісі!

Про що йдеться в тексті? Добери заголовок до оповідання.

6. Оціни свою роботу на уроці.

Ш ш

комахи

1. Назви перший звук у назві першої комахи. Назви третій звук у назві другої комахи. Які це звуки: голосні чи приголосні?

На письмі **приголосні** звуки [ш], [ш'] позначають малою буквою ш та великою цбуквою Ш.

2. Прочитай швидко.

	а	і	и		ш	с	з	ШВИ — ШВЕ
ш	ша	ші	ши	у	уш	ус	уз	ШКО — ШКА
с	са	сі	си	о	ош	ос	оз	ШТА — ШТУ
з	за	зі	зи	е	еш	ес	ез	ШМІ — ШМО

3. Розгадай ребус.

4. Школярі ідуть до школи.

5. Он наша школа. Вона велика і світла.
Там — товариші Аліни. Пролунав дзвінок.
— Ура! Перерва!

Школярі зраділи. Артур ліпив із пластиліну машину, а Марина — мишку-шкряботушку. Мишко і Наталя вибрали шашки. Мирослава муркотіла вірш про волошку. Саша прошепотів до Аліни:

— Аліно, подивися на дерево. Там сидить шпак.

Пролунав дзвінок. У класі тиша. Наша Соломія Дмитрівна сказала:

— Діти, пишемо в зошиті: «До нас прилетіли шпаки».

6. Розкажіть одне одному, які уроки в школі вам найбільше подобаються.

7. Оціни свою роботу на уроці.

1.

Скоромовка

Шишкарик у дзьобі
шишку тримав.
Шишкарик із шишки
насіння виймав.

2.

Позмагайтеся, хто швидше прочитає скоро-
мовку.

3.

Гра «Відшукай слова».

ольшипшинаовкромашкадтволошкаумал

4.

Поміркуйте, про що розмовляє Вітер із квітами.

5.

Друзі пізнаються в біді

У далекому лісі росла Шипшина.
Навесні вона вкривалася зеленим листям.
Потім Шипшина пишалася маленькими квіт-
ками. А восени плоди Шипшини ставали ліку-
вальними.

У Шипшини були друзі: Ромашка і Волошка. Ромашка — біла-біла. А у Волошки квіти, як небо. Друзі раділи співу пташок.

Шипшина, Ромашка та Волошка товаришували з Вітром. Він розповідав веселі новини. Але якось Вітер прилетів сумний:

Як ти гадаєш, чому Вітер був сумний? Що було далі?

— Звірята застудилися. Нічим лікуватися! Як бути?

Чи збулися твої передбачення? Як ти гадаєш, чи допомогли квіти звірятам?

Думали-думали друзі та й придумали. Вирішили передати звірятам потрібні ліки. Але не таблетки, а природні дари. Шипшина поклала в мішок плоди, а Ромашка та Волошка — квіти.

Приніс Вітер звірятам мішок з ліками. Вони зраділи, подякували за допомогу. Зварили відвар. Застуда швидко минула.

Ось так друзі допомогли звірятам.

6. Розкажи, коли тобі допомагали друзі. А кому ти допоміг / допомогла?

7. Оціни свою роботу на уроці.

Зміст

Добукварний період	3
--------------------------	---

Ми — українці	3
Ознайомлення зі школою. Шкільне життя.....	4
Слова — назви предметів. <i>Хто?</i>	6
Слова — назви предметів. <i>Що?</i>	8
Слова — назви ознак	10
Слова — назви дій.....	12
Слова — назви чисел.....	14
Службові слова.....	16
Речення.....	18
Поділ слів на склади	20
Наголос. Наголошений склад	22
Мовні й немовні звуки	24
Голосні та приголосні звуки.....	26
Тверді та м'які приголосні звуки	28

Букварний період	30
------------------------	----

Буква А	30
Буква У	34
Буква О	38
Буква И	40
Буква М	44
Буква І	48
Буква Н	50
Буква Л	54
Буква В	58
Буква С	62
Буква К	66
Буква Е	70
Буква Р	72
Буква П	76
Буква Т	80
Буква Д	84
Буква З	88
Буква Б	92
Буква Ь	96
Буквосполучення ьо	98
Буква Й	100
Буквосполучення йо	102
Буква Я	104
Буква Ш	108

Відповіді до ребусів, загадок, сканвордів

- С. 11, завд. 5. Соняшник, мак.
- С. 19, завд. 5. Холодильник, праска, кондиціонер.
- С. 58, завд. 4. Сова.
- С. 78, завд. 1. Ріпка.
- С. 79, завд. 4. Коник, оса, муха, жуки.
- С. 82, завд. 1. Тато.
- С. 90, завд. 1. Казка.
- С. 96, завд. 5. Олень.
- С. 100, завд. 4. Сойка.
- С. 101, завд. 5. Ялина.

УДК 811.161.2(075.2)
К77

Кравцова Н.

К77 Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закл. загал. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / Н. Кравцова, О. Придаток. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2025. — 112 с.

УДК 811.161.2(075.2)

Кравцова Надія Михайлівна, Придаток Ольга Дмитрівна

УКРАЇНСЬКА МОВА **БУКВАР**

Підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти
У двох частинах
Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Формат 70×100/16. 9,07 ум. др. арк., 3,36 обл.-вид. арк.
Видавець, виготовлювач і розповсюджувач видавничої продукції
Редакція газети «Підручники і посібники»
46000, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а. Тел.: (0352) 43-15-15; 43-10-31
Збут: pp.ternopil@ukr.net Редакція: editoria@i.ua
Інтернет-магазин: www.pp-books.com.ua. Тел. 096-94-80-927; 097-50-35-376
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 5143 від 05.07.2016 р.

© Кравцова Н., Придаток О., 2025